Archive of SID.ir

Encyclopedia of Economic Law Journal

Homepage: https://lawecon.um.ac.ir

Research Article
Vol. 31, No. 25, Spring-Summer 2024, p. 183-212

Studying The Optimal Distribution of Resources in The Criminal Justice System of The Islamic Republic of Iran in The Light of The Experiences of Other Countries

Rahim Nobahar[1*], Fatemeh Saffari [2]

1- Department of Islamic Law, Faculty of Law, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.
2- PhD student in Criminal Law and Criminology, Faculty of Law, Shahid Beheshti University, Tehran, Iran.

(*- Corresponding Author Email: r-nobahar@sbu.ac.ir)

Received: 18 May 2024 Revised: 8 July 2024 Accepted: 11 August 2024 Available Online: 11 August 2024	**How to cite this article:** Nobahar, R.; Saffari, F. (2024). Studying The Optimal Distribution of Resources in The Criminal Justice System of The Islamic Republic of Iran in The Light of The Experiences of Other Countries. *Encyclopedia of Economic Law Journal, 31*(25): 183-212. (in Persian with English abstract) https://doi.org/10.22067/economlaw.2024.86911.1354

1 - INTRODUCTION

Governments often allocate extensive material and human resources to the criminal justice system and consider the increase in the crime rate as an acceptable reason for increasing the budget of this system. However, because resources are limited, extensive allocation of resources to the criminal justice system causes deprivation of other parts of society. Therefore, optimizing the resources allocated to the criminal justice system is necessary and it depends on modifying the structure of resource distribution among different parts of this system and determining the optimal share of each section.

According to the Iranian constitution, the duties of the criminal justice system of the Islamic Republic of Iran are crime prevention, detection and prosecution, trial, sentencing, and execution of punishment. These tasks are performed by the crime prevention department of the judiciary, public prosecutors' offices, criminal courts, and prisons. In this study, the distribution of resources among these institutions is examined. Although the police play an essential role in criminal justice, they are not discussed in this research because the comprehensive study of the police is the subject of independent research.

2 - PURPOSE

The purpose of this research is not to provide a solution to save money in all parts of the criminal justice system but to insist on the consumption of resources correctly to do justice. Optimization helps reduce the use of high-cost, low-return policies and shift the savings into programs that have been shown to reduce crime. To achieve this goal, the priorities of the Islamic Republic of Iran's criminal justice system must be determined and the budget allocated to these portions should be based on performance indicators.

THIS WORK IS LICENSED UNDER A CREATIVE COMMONS ATTRIBUTION 4.0 INTERNATIONAL LICENSE

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

3 - METHODOLOGY

The optimal distribution of resources in the criminal justice system is based on applying one of the elements of economics (efficiency) in the administration of criminal affairs. Relying on an economic approach to law and analysis of available data and statistics, the present study tries to provide a suitable solution for the optimal distribution of limited resources among the unlimited and increasing needs of the criminal justice system.

4 - FINDINGS

To determine the priorities of the criminal justice system,it is useful to review the experience of some developed countries. In the twenty-first century's first decade, UK government spending and policy have overwhelmingly focused on enforcement measures (such as police, courts, and prisons) rather than on tackling the causes. This is reflected in the vast increases in spending on the criminal justice system. However, it didn't work. There were almost 100000 new young entrants to the criminal justice system every year. According to findings of the longitudinal surveys, a small group of children born each year will commit a disproportionate number of future offenses – 5-10% of children account for 50-70% of all the offenses admitted by the children or known to the police. Also, The National Audit Office has estimated that preventing just one in ten young offenders from ending up in custody in the UK would save £100 million a year. Since it became clear that this more punitive approach to offending had little effect, the emphasis shifted to prevention and early intervention.

In 2023, the budget allocated to the judiciary of the Islamic Republic of Iran was three hundred thousand billion rials. Of this amount, only a few small parts i.e. one hundred fifty billion rials have been allocated to prevention programs. While prevention methods can never be a substitute for enforcement, a better balance needs to be struck if the government is going to make a real impact on crime rates. However, allocating more funds to crime prevention should be accompanied by strengthening scientific research.

The Ministry of Justice in England and Wales is responsible for administering courts and tribunals, prison, probation services, and legal aid. About 50% of the budget of the Ministry of Justice of England is used for the management of prisons, and the budget of the courts is half of the budget of the prison. The public prosecution services of England receive an independent budget, and their budget is not included in the budget of the courts. However, the budget of England prisons is significant compared to the budget allocated to the courts. In the Islamic Republic of Iran, in 2023, the budget for prisons was one-third of the budget allocated to the courts. Also, according to the budget law approved in 2022, fifty thousand billion rials were allocated to prisons, while the budget of the courts was one hundred and seventy thousand billion rials.

The significant difference between the budgets of courts and prisons in our country can indicate that the punishment is somehow neglected. To reduce the costs of punishment, the criminal justice system has adopted a lenient approach towards perpetrators. It releases convicts early, especially those involved in theft and drug crimes. This approach, in turn, has resulted in the weakness of the certainty of punishments and their deterrent character.

The judicial system's budget is standardized as a percentage of the nominal gross domestic product. In England and Wales, from 2021 to 2023, approximately 0.25 to 0.28 percent of the gross domestic product has been allocated to prisons. However, in 2023, 0.69% of the gross domestic product of the Islamic Republic of Iran was allocated to prisons. In this comparison, two points should be noted: In recent decades, England prisons were given to the private sector to reduce the government's enormous expenses. Also, the number of prisoners in the Islamic Republic of Iran is more than the number of prisoners in England. In 2023; the prison population in England was less than ninety thousand people. However, the average population of our country's prisons in 2022 was 234 thousand people. According to the population of the prisons of the Islamic Republic of Iran and compared to the budget allocated to the courts, the budget of the prisons is small.

In the Islamic Republic of Iran in 2022, about sixty-six percent of prisoners stayed imprisoned for less than three months. In our country, judges usually do not sentence to short-term imprisonment. Therefore, two groups

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

of people stay in prison for less than three months: First, the accused who are sent to prison due to the issuance of a pre-trial detention order or due to non-payment of bail. Second, some convicts who are pardoned and released quickly. Some American states have limited the use of pre-trial detention to protect society and save the costs of the criminal justice system at the same time.

In 2022, in our country, many prisoners were pardoned and released. Compared to 2021, the use of pardons to release prisoners has grown significantly. While in 2021, the total number of pardons granted to prisoners was twelve thousand, this number in 2022 has reached seventy-seven thousand. Also, in 2022, the number of leaves granted to prisoners has reached 1,244,827 cases. Granting extended leaves and pardons to prisoners is done to reduce the prison population and its expenditures. However, this will increase the crime rate and criminal justice costs in the long term because frequent use of pardon and leave reduces the certainty of punishments and their deterrent effect.

A significant part of the financial and human resources of the criminal justice system is spent on dealing with drug cases and punishing the perpetrators of such crimes. In a research, it was revealed that the costs of the country's judicial system in issuing death sentences in drug cases are approximately 0.274 percent of the judiciary's budget. This number is only related to one article of the entire criminal law! In many cases of drug crimes, while the main perpetrators and traffickers are not arrested, minor perpetrators are arrested with a small amount of drugs. These people are released from prison after a short period. Only 10 percent of the cases that lead to the death sentence are related to organized groups and armed drug trafficking gangs. Therefore, it is necessary to review and amend the laws governing Iranian Drugs Law. In line with this approach, the State of Kentucky enacted a law in 2011 that eliminated pre-trial detention and instituted probation for many drug offenses. The law made marijuana possession a misdemeanor, reduced sentences for some drug crimes, and expanded parole eligibility. This reform is projected to save the state $422 million by 2020 and reduce its prison population growth by over 17 percent. In this case, the legislator was aware of the cost savings of the reforms. By making an estimate, known as "fiscal notes," states can help legislators recognize benefits and better allocate scarce budgetary resources. If a state does not account accurately for the fiscal impacts of criminal justice bills, legislators may not realize the significant cost savings of the proposals and may therefore fail to enact them.

In our country, in addition to presenting proposed bills to implement reforms in the criminal justice system to reduce its costs, it is suggested that a detailed evaluation of the costs and the amount of savings caused by the bill should be done. If legislators generally need more accurate estimates of the cost of legislation, then they may be more likely to support criminal justice policies that make matters worse by unnecessarily increasing incarceration rates and costs.

Between 2010 and 2020, the budget of the European judicial system grew steadily but unevenly. This variation is primarily due to an increase in the court budget. In European countries, the budget allocated to courts and prosecution services in 2020 was less than one percent of gross domestic product. However, in 2022, 2.15% of our country's gross domestic product was allocated to the courts. Therefore, the budget allocated to the prosecution services and courts in the Islamic Republic of Iran is enormous and needs to be adjusted.

After determining the priorities, performance indicators should be determined so that resources are distributed among the various components of the criminal justice system based on those indicators. Such indicators will allow the criminal justice system to justify rational adjustments to budget allocation. They may also provide vital information to consider when negotiating the overall criminal justice system budget. The budget should be allocated based on input, output, outcome, and process indicators. In assessing performance, reliance on one single indicator should be avoided as far as possible. First, it is necessary to introduce simple performance measures at an acceptable cost and then closely monitor the functioning and impact of the measures, debug the measures, and adjust as needed.

Since 2013, in the courts of the Islamic Republic of Iran an instruction entitled "Instructions for measuring the efficiency and overtime payment of the employees of the judicial units of the provinces" have been used. This

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

instruction has been reviewed and modified several times, and its latest version was prepared in 2020. According to Article 3 of this instruction, four performance indicators have been predicted: processing cases - judicial efficiency - behavioral and occupational competence - and effective use of new technologies. Despite the prediction of qualitative indicators that focus the quality of judges' work, only the measure of "dealing with cases" is used in practice, which is a quantitative indicator. This structure may encourage judges to provide unreal statistics so that if there are many complainants in a case, judges create separate cases with as many complainants as possible instead of creating one case. In addition, this instruction reduces the quality of dealing with cases and disrupts the provision of justice. In order to speed up the judicial proceedings, the judges make an order without taking the necessary judicial measures to find out the truth.

The efficiency measure in the criminal justice system emphasizes increasing the speed of judicial proceedings, dealing with more criminal cases in a certain period, and saving costs. Some believe that focusing only on increasing efficiency will harm the criminal justice system and therefore, it is necessary to pay attention to efficiency, quality, and accuracy. The public prosecutor's office is the most critical stage for simultaneously controlling efficiency, quality, and accuracy variables. In the public prosecutor's office, it is possible to reduce the number of cases and increase the efficiency, accuracy, and quality of proceedings through mechanisms such as separating legal cases from criminal cases and suspending prosecution in minor cases.

5 - CONCLUSION

Clause 2 of Article 113 of the Seventh Development Plan Law mentions that the judicial branch's share of the public budget will increase by 30% in the first year of the program implementation. It is necessary to accurately estimate the needs of prisons and allocate a proportional share of the judiciary's budget to this organization. Also, it is necessary to review the prevailing policies and procedures and reduce the use of high-cost, low-return policies so that the budget allocated to the prison is spent optimally and efficiently.

A number of indicators can be used regarding prisons: the number of people who enter prison (input indicator), the number of people who stay in prison for a long time (output indicator), the recidivism rate (outcome indicator), the amount of violence against prisoners, prison facilities, and preparing prisoners to return to society (process indicator).

Regarding crime prevention, on page 36 of the supplementary information document of the country's budget law of 2023, the crime reduction amount is considered a performance indicator for the crime prevention program. In this area, the number of effective prevention programs that are scientifically and accurately designed and the impact of their implementation on reducing crimes should be the criterion for budget allocation.

In the prosecution services and criminal courts, a combination of performance indicators can be used: the number of registered cases (input indicator), the number of cases leading to the issuance of the final verdict (output indicator), the low appeal rate (outcome indicator), the judge's attention to documents and evidence, and helping poor victims and defendants (process indicator).

In our country, it is necessary to review and amend some rules such asthe laws governing drugs. Moreover, it is better to increase the certainty of imprisonment and reduce the severity of this expensive punishment. By increasing the certainty of execution of the punishment, the costs of criminal justice increase in the first place, but in the long term, it leads to the reduction of crime and the costs of criminal justice system. Due to the negative consequences of a short-term stay in prison and its unnecessary costs, bail, and pre-trial detention orders must be arranged and limited in use. Also, granting extended leaves and pardons to prisoners must be reduced to a degree that does not harm the certainty of punishment.

Keywords: Criminal Justice System, Optimal Distribution of Resources, Priorities of Criminal Justice, Performance Indicator

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

دانشنامهٔ حقوق اقتصادی

Homepage: https://lawecon.um.ac.ir

مقالهٔ پژوهشی

دوره ۳۱، شماره ۲۵، بهار و تابستان ۱۴۰۳، ص ۲۱۲-۱۸۳

مطالعهٔ توزیع بهینهٔ منابع در نظام عدالت کیفری جمهوری اسلامی ایران در پرتو تجارب سایر کشورها

رحیم نوبهار[۱*]، فاطمه صفاری[۲]

دریافت: ۲۹ / ۲ / ۱۴۰۳ پذیرش: ۲۱ / ۵ / ۱۴۰۳

چکیده

محدودیت منابع مالی، مدیریت هزینه‌های روزافزون عدالت کیفری و بهینه‌سازی منابع تخصیصی به این نظام را ایجاب می‌کند. تحقق این امر مستلزم آن است که سهم کارآمد بخش‌های نظام عدالت کیفری تعیین و منابع تخصیصی به این نظام به‌صورت بهینه میان آن بخش‌ها تقسیم شود. چهارچوب تحلیل در پژوهش حاضر، رویکرد اقتصادی به حقوق کیفری است.این مقاله با تکیه بر تحلیل اقتصادی داده‌های آماری عدالت کیفری سعی در ارائه راهکار جهت بهینه‌سازی توزیع منابع در این نظام دارد. برابر یافته‌های این پژوهش، یکی از اولویت‌های نظام عدالت کیفری کشور توجه به بحث اجرای مجازات است. با بازبینی و اصلاح سیاست‌های کم‌بازده و پرهزینهٔ عدالت کیفری و طراحی مجموعه‌ای از شاخص‌های عملکرد در حوزهٔ زندان‌ها می‌توان ضمن تضمین قطعیت اجرای مجازات، بودجهٔ این بخش را به نحو صحیح و بهینه مدیریت کرد. بودجهٔ کلان تخصیصی به رسیدگی به جرایم در دادسرا و دادگاه‌های کیفری باید از طریق بازنگری در شاخص‌های عملکرد، کارآمد گردد. همچنین، از اهمیت پیشگیری از جرم نباید غافل شد و تخصیص بودجه به این حوزه باید براساس کم و کیف برنامه‌های پیشگیرانه صورت پذیرد. تخصیص بودجه به بخش‌های عدالت کیفری بر مبنای ارزیابی دقیق عملکرد آنها، افزون بر تقویت عملکردگرایی، سبب کارآمدی ساختار توزیع منابع می‌شود.

کلیدواژه‌ها: نظام عدالت کیفری، توزیع بهینه، اولویت‌های عدالت کیفری، شاخص عملکرد.

۱. دانشیار دانشکده حقوق دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

(نویسنده مسئول: r-nobahar@sbu.ac.ir)

۲. دانشجوی دکتری حقوق جزا و جرم شناسی، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

مقدمه

دولت‌ها امکانات مادی و انسانی گسترده‌ای را به نظام عدالت کیفری اختصاص می‌دهند و افزایش میزان جرایم را دلیل مشروعی برای افزایش بودجهٔ این نظام می‌دانند.افزایش بودجهٔ نهادهای عدالت کیفری می‌تواند یکی از طرق افزایش نفوذ و اعتبارِ عدالت کیفری در جامعه باشد. از این‌رو، این نهادها از افزایشِ بودجه سود می‌برند، اما هزینهٔ بسیار سنگین ناشی از توسعهٔ سیستم عدالت کیفری، توانایی جامعه برای مرتفع ساختن نیازهای شهروندان را کاهش می‌دهد. در واقع، به‌دلیل محدودیت منابع، تخصیص بی‌حساب منابع به نظام عدالت کیفری، موجب محرومیت سایر بخش‌های جامعه از جمله آموزش و پرورش، بهداشت، درمان و سلامت و بروز مشکلات در آن حوزه‌ها می‌گردد. این در حالی است که گاه بخشی از بودجهٔ نظام عدالت، صرف اقدامات غیرضروری، پرهزینه و کم‌بازده می‌شود. با این وصف، مسئله اصلی این است که چه میزان از منابع کمیاب باید به نظام عدالت کیفری اختصاص یابد تا نظام عدالت نه بیشتر از سهمش و نه کمتر از استحقاقش دریافت کند؛ چرا که در حالت نخست، سایر بخش‌های جامعه با محدودیت مواجه می‌شوند و در حالت دوم تحقق عدالت دشوار می‌گردد.

جهت تعیین سهم بهینهٔ نظام عدالت کیفری از بودجه عمومی دولت، ناگزیر از ورود به بحث توزیع بهینه‌منابع میان بخش‌های نظام عدالت کیفری هستیم.با توزیع بهینه منابع میان بخش‌های نظام عدالت کیفری، سهم عادلانه و کارآمد هر بخش مشخص شده و حاصل جمع منابع توزیع شده، سهم کارا و بهینه عدالت کیفری را مشخص می‌سازد.

مقصود از توزیع بهینهٔ منابع، تقسیم منابعِ تخصیصی به نظام عدالت کیفری میان بخش‌های مختلف آن است (احمدی، ۱۳۸۲، ص۱۵-۲۰)؛ به‌طوری که ضمن هدر ندادن منابع، بهترین استفاده از منابع محدود برای تأمین حداکثر نیازها و تحقق عدالت شود (دادگر، ۱۳۹۶، ص۱۷، ۹۷).

به استناد اصل‌های ۶۱ و ۱۵۶ قانون اساسی ج.ا.ا که کلیهٔ اهداف و وظایف قوه قضاییه را بیان می‌کند (پروین، ۱۳۸۲، ص۱۱۷)، وظایف نظام عدالت کیفری ج.ا.ا عبارتند از: اجرای قوانین جزایی، تعقیب و کشف جرم، رسیدگی به شکایات و صدور حکم، اجرای مجازات، اصلاح مجرم و پیشگیری از جرم.از آنجاکه اجرای قوانین جزایی ذیل رسیدگی به شکایات و صدور حکم و اجرای مجازات قرار دارد و اصلاح مجرم ذیل اجرای مجازات بحث می‌شود (U.S. Department Of Justice, 2016)، به‌طور خلاصه‌تر وظایف نظام عدالت کیفری ج.ا.ا عبارت است از پیشگیری از جرم، کشف و تعقیب و رسیدگی به پرونده و صدور حکم و اجرای مجازات. وظایف مذکور به ترتیب برعهدهٔ معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضاییه، دادسراها و دادگاه‌های کیفری و سازمان زندان‌ها است. این نهادها، نظام عدالت کیفری ج.ا.ا را تشکیل می‌دهند و در این پژوهش توزیع منابع میان نهادهای مذکور بررسی می‌شود.

اگرچه ضابطان دادگستری در جهت تحقق عدالت کیفری نقش مهمی دارند، در این پژوهش مورد بحث قرار نمی‌گیرند. به‌دلیل آنکه بحث در خصوص ضابطان دادگستری که طبق قانون آیین دادرسی کیفری به ضابطان عام و خاص تقسیم می‌شوند، مفصل و موضوع یک پژوهش مستقل است. همچنین، هیچ آماری از عملکرد و بودجهٔ ضابطان در دست نیست.ایفای وظایف ضابطان عام برعهدهٔ افسران فرماندهی انتظامی ج.ا.ا است. این فرماندهی وظایف متعدد دیگری را نیز برعهده دارد و کلیهٔ بخش‌های آن در خدمت نظام عدالت کیفری نیست. با این همه، بودجهٔ بخش‌های مختلف فرماندهی انتظامی به تفکیک تعیین نشده است. فقدان چنین اطلاعاتی، تحلیل و بررسی منابع مالی ضابطان را ناممکن می‌سازد.

ایدهٔ توزیع بهینهٔ منابع در نظام عدالت کیفری مشتمل بر کاربست یکی از عناصر علم اقتصاد یعنی کارایی در اداره امور کیفری و مبتنی بر آموزه‌های جنبش حقوق و اقتصاد است. پژوهش حاضر ضمن توجه به اینکه نباید تنها به بحث «کارایی اقتصادی» محدود شد و کارایی را به عنوان هدف منحصر یا غالب در حقوق تلقی کرد(Posner, 1985, p.1194-1195)، به تحلیل اقتصادی آمار عدالت کیفری می‌پردازد. در این مقاله، ابتدا ضمن اشاره به تجربه برخی از کشورهای توسعه‌یافته، اولویت‌های نظام عدالت کیفری ج.ا.ا مشخص می‌شود؛ این اولویت‌بندی می‌تواند مبنایی برای توزیع منابع میان بخش‌های مختلف این نظام باشد. سپس بررسی می‌شود که با تکیه بر چه شاخص‌هایی منابع به ترتیب اولویت، میان اجزای متنوع نظام عدالت کیفری توزیع گردد.

اولویت‌های توزیع منابع در نظام عدالت کیفری ج.ا.ا

به منظور اصلاح ساختار توزیع منابع در نظام عدالت کیفری ج.ا.ا، ابتدا باید بررسی شود منابع تخصیصی به این نظام با چه

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

اولویتی میان بخش‌های مختلفِ آن توزیع گردد. با تعیین اولویت‌های عدالت کیفری مبنایی برای توزیع منابع به‌دست می‌آید.

توجه به پیشگیری از جرم در نظام عدالت کیفری

در دهۀ اول قرن بیست و یکم اولویتِ سیاست‌ها و هزینه‌های دولت انگلستان در حوزۀ نظام عدالت کیفری، تمرکز بر اقدامات اجرایی همچون پلیس، دادگاه و زندان بود و علل ارتکاب جرم و برطرف کردن زمینه‌های ارتکاب جرم مورد توجه جدی قرار نمی‌گرفت. در شکل ۱ میزان هزینه‌کرد دولت در حوزۀ محاکم و زندان در ازای صرف هر پوند هزینه در حوزۀ پیشگیری مشخص شده است(Chambers& Ullmann & Waller, 2009, p.6).

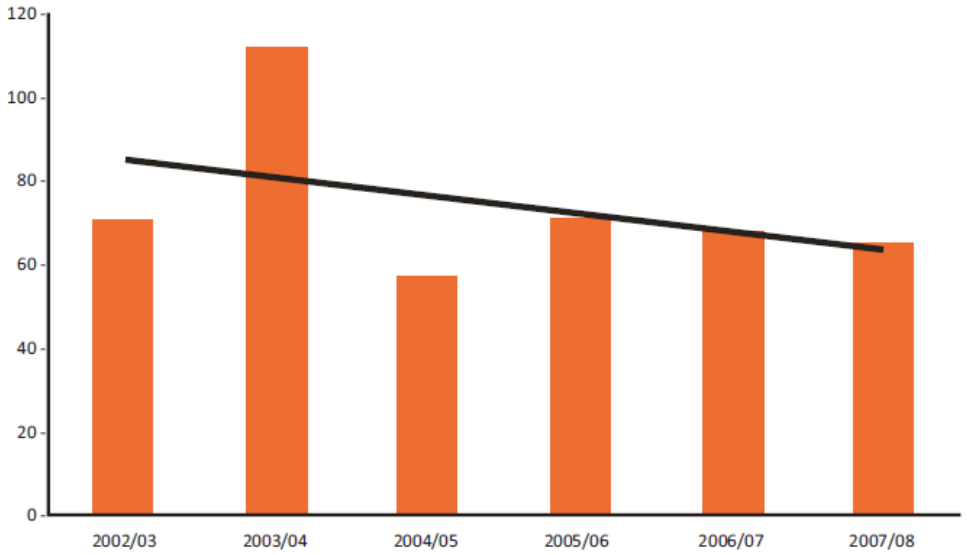

شکل ۱-میزان هزینه‌کرد دولت انگلستان در حوزه محاکم و زندان در ازای هزینه‌کرد یک پوند هزینه در حوزه پیشگیری

طبق نمودار فوق، برای نمونه، در سال ۲۰۰۸ در ازای یک پوند هزینه در حوزۀ پیشگیری، هفتاد پوند در حوزۀ محاکم و زندان هزینه شده است. انگلستان از سال ۱۹۹۷ تا سال ۲۰۰۷ در حوزۀ مقابله با جرم جوانان نیز رویکرد تنبیهی‌تر را اتخاذ نمود؛ به‌طوری که در این سال‌ها تنها پنج درصد از بودجۀ شورای قضایی جوانان[۳] در زمینۀ پیشگیری هزینه می‌شد و هفتاد و پنج درصد از بودجه صرف حبس و نگهداری محکومان می‌گردید. هزینه‌های شورای قضائی جوانان به تفکیکِ هزینه‌های اجرایی، هزینۀ حبس و هزینۀ پیشگیری در شکل ۲ ارائه شده است (Chambers & Ullmann & Waller, 2009, p.6-8, 24).

۳. شورای قضایی جوانان (Youth Justice Board)، یک نهاد دولتی است که بر سیستم قضایی جوانان در انگلستان و ولز و ارائۀ خدمات عدالت به جوانان نظارت می کند.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

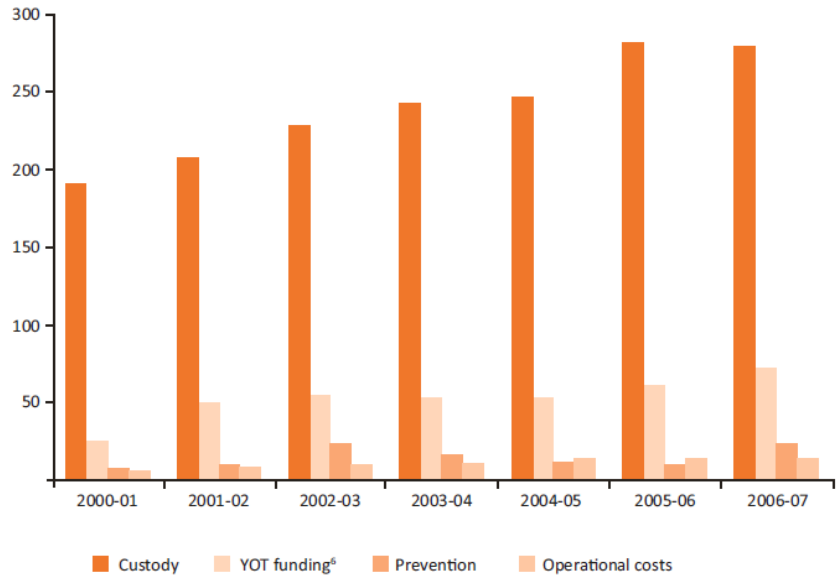

شکل ۲- هزینه‌های شورای قضائی جوانان

کم‌توجهی به بحث پیشگیری در انگلستان در حالی بود که تخمین ادارهٔ ملی حسابرسی نشان می‌داد جلوگیری از زندانی شدن تنها یک نفر از هر ده نفر مجرم جوان سبب صرفه‌جویی ۱۰۰ میلیون پوند در سال می‌شود. یافته‌ها حاکی از آن بود که ۵ تا ۱۰ درصد از کودکان، ۵۰ تا ۷۰ درصد از جرایم ارتکابی توسط کودکان را مرتکب می‌شوند. بنابراین، با کاربست برنامه‌های پیشگیری موفق نسبت به کودکان در معرض خطر می‌توان ضمن کاهش جرایم ارتکابی، هزینه‌های نظام عدالت کیفری را کاهش داد. در نتیجه، از سال ۲۰۰۸ به بعد، تاکید دولت انگلستان بر پیشگیری و مداخله زودهنگام قرار گرفت (Chambers & Ullmann & Waller, 2009, p.9, 18, 40).

هدف اقتصادیِ حقوق کیفری، کمینه‌کردن هزینه‌های جرم است (کوتر و یولن، ۱۳۸۹، ص۶۱۸). در صورتی که مداخلات زودهنگام نقش موثری در کاهش جرایم و هزینه‌های عدالت کیفری داشته باشد، با یک تحلیل هزینه– فایده[۴] می‌توان به اهمیت پیشگیری از جرم پی برد. تحلیل‌گران اقتصادی حقوق معتقدند به‌طور کلی قلمرو حقوق کیفری، در عمل براساس هزینه‌ها و منافعِ استفاده از ابزارهای کیفری در مقایسه با هزینه‌ها و منافعِ ابزارهای غیرکیفری تعیین می‌شود (Bowles & Faure & Garoupa, 2008: p.395). در طراحی هر نهادی برای کنترل جرم، باید به هزینه‌های آن توجه کرد (Friedman, 2010, p.44).

البته روش‌های پیشگیرانه هرگز نمی‌توانند جایگزین اقدامات اجرایی شوند، اما اگر دولت قصد دارد که بر نرخ جرم تأثیر واقعی بگذارد و بودجهٔ تخصیصی به عدالت کیفری را به‌صورت منطقی‌تر هزینه نماید لازم است تعادل بهتری میان پیشگیری و اقدامات اجرایی ایجاد شود (Chambers & Ullmann & Waller, 2009, p.10).

در ایالات متحدهٔ آمریکا مطالعات نشان داده است که هزینهٔ تحمیل شده توسط کسی که در طول عمرش تنها یک برخورد با پلیس دارد، از ۱۷۳۰۰۰ دلار تا ۲۴۲۰۰۰ دلار است. یک مجرم با دو برخورد با پلیس یا بیشتر، ۱.۱ میلیون دلار تا ۱.۶ میلیون دلار تا سن ۲۶ سالگی بر هزینه‌های عمومی تحمیل می‌کند. مجرمانی که ۱۵ بار یا بیشتر با پلیس برخورد دارند، به طور تخمینی هزینه‌ای بین ۳.۶ میلیون دلار تا ۵.۸ میلیون دلار را تا سن ۲۶ سالگی تحمیل می‌کنند. از این رو، وزارت دادگستری ایالات متحده امریکا، مرکز مطالعه و پیشگیری از خشونتِ دانشگاه کلرادو را مأمور کرد

---

۴. برای مطالعهٔ بیشتر در خصوص تحلیل هزینه–فایده و چالش‌های این تحلیل در حوزهٔ عدالت کیفری، رجوع کنید به:

Roman, John, Cost-Benefit Analysis of Criminal Justice Reforms, NIJ Journal, issue No. 272, 2013, pp. 31-38, p.32-33.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

تا صدها برنامهٔ پیشگیری در حال اجرا در سراسر کشور را بررسی نماید (Chambers & Ullmann & Waller, 2009, p.7, 41).

در جدول ۱ که برگرفته از سند «اطلاعات تکمیلی قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور» است، اعتبارات دادگستری ج.ا.ا و سازمان زندان‌ها بر حسب برنامه‌های اجرایی، شاخص عملکرد در هر برنامه و بودجهٔ تخصیصی به هر برنامه ارائه شده است.

جدول ۱- اطلاعات تکمیلی اعتبارات دادگستری و سازمان زندان‌ها در سال ۱۴۰۲

عنوان دستگاه	مجموع اعتبارات هزینه‌ای و تملک دارایی‌های سرمایه‌ای در سال ۱۴۰۲ (میلیون تومان)	برنامه‌های دستگاه	شاخص عملکرد در هر برنامه	بودجه تخصیصی به هر برنامه (میلیون تومان)
دادگستری جمهوری اسلامی ایران	۳۰/۵۰۹/۴۴۱	برنامه احیاء حقوق عامه	حفظ و صیانت از حقوق عامه	۳/۳۰۰
		برنامه پیشگیری از وقوع جرم	میزان کاهش جرایم	۱۵/۴۰۰
		برنامه رسیدگی به دعاوی و جرایم	نسبت پرونده‌های مختومه به وارده	۲۹/۸۰۰/۲۴۱
		ارائه خدمات یکپارچه دولت هوشمند	نسبت هوشمندسازی خدمات به کل خدمات	۶۵۷/۵۰۰
		برنامه کارآمد نمودن فرایندهای قضایی	میزان پیشرفت سند تحول	۳۳/۰۰۰
سازمان زندان‌ها و اقدامات تامینی و تربیتی کشور	۹/۷۷۳/۱۸۷	برنامه اقدامات تامینی و تربیتی زندانیان	نسبت زندانیان به صد هزار جمعیت	۹/۶۲۸/۱۸۷
		برنامه حمایت از اشتغال زندانیان آزاد شده	میزان زندانیان تحت پوشش به زندانیان واجد شرایط	۱۳۰/۰۰۰
		ارائه خدمات یکپارچه دولت هوشمند	نسبت هوشمندسازی خدمات به کل خدمات	۱۵/۰۰۰

طبق جدول ۱، بودجهٔ تخصیصی به دادگستری در سال ۱۴۰۲، سی همت است. از این مبلغ تنها پانزده میلیارد تومان به برنامه‌های پیشگیری اختصاص یافته است و بیست و نه همت صرف رسیدگی به دعاوی و جرایم خواهد شد. شکل ۳ مبالغ پیش‌بینی شده برای پیشگیری از جرم، سازمان زندان‌ها و رسیدگی به دعاوی و جرایم را مقایسه می‌کند.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

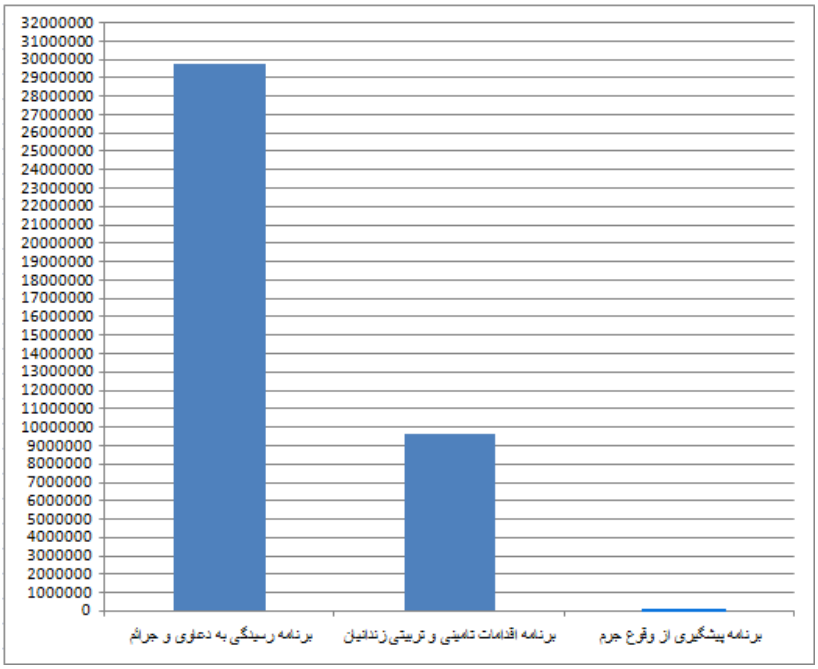

شکل ۳- مقایسهٔ بودجهٔ تخصیصی به برنامه‌های رسیدگی به دعاوی و جرایم، اقدامات تامینی و تربیتی زندانیان و پیشگیری از وقوع جرم (میلیون تومان)

معاونت پیشگیری از وقوع جرم قوهٔ قضاییه افزون بر سهمی که از بودجهٔ قوهٔ قضاییه دریافت می‌کند، از سازمان امور اجتماعی کشور و شورای اجتماعی کشور نیز بودجه می‌گیرد. با این همه، بودجهٔ پیشگیری از وقوع جرم قوهٔ قضاییه بسیار ناچیز است.همچنین، یکی از وظایف فرماندهی انتظامی، پیشگیری از وقوع جرم است که کلانتری‌ها عهده‌دار آن هستند. البته پیشگیری از وقوع جرم در قالب برنامه‌های پیشگیری از وقوع جرم نیست بلکه در قالب گشت‌زنی و حضور در صحنه وقوع جرم است. اما طبق قانون بودجه مشخص نیست چه میزان از بودجهٔ این فرماندهی به پیشگیری اختصاص می‌یابد.

سخنگوی ناجا در شهریور ۱۴۰۱ با تأکید بر ضرورت پیشگیری از جرم و تأثیر آن بر کاهش هزینه‌ها اعلام داشته هر سارقی که دستگیر می‌شود، هزینه‌های انتظامی (شامل هزینه‌های مربوط به مأمورین گشت، بازجویی، مأموران انتقال و باز گرداندن زندانیان)، قضائی، دادرسی و نگهداری دارد که میانگین هزینه‌های چهار مؤلفهٔ فوق، به‌طور تقریبی ماهیانه ۱۰ میلیون تومان است. ایشان تصریح کرده است که با نصف و حتی یک سوم این هزینه‌ها می‌توان از وقوع جرم پیشگیری نمود (خبرگزاری مهر، ۱۴۰۱)[5]. با این همه، نمی‌توان به سرعت از افزایش بودجهٔ برنامه پیشگیری از وقوع جرم کشور حمایت کرد. افزایش بودجه این بخش منوط به انجام پژوهش‌های علمی در این زمینه و ارائهٔ تدابیر پیشگیرانهٔ مؤثر و متناسب با وضعیت کشوراست. نبودچشم‌انداز مبتنی بر پژوهش-های علمی در حوزهٔ پیشگیری سبب هدر رفت بودجه اندک تخصیصی به این حوزه می‌گردد. متأسفانه در کشور ما، بهای کمی به فعالیت‌های پژوهشی داده می‌شود و در سیاست‌گذاری جنایی از یافته‌های علمی پیروی نمی‌شود. این امر، در شکل ۴ که به مقایسهٔ میان بودجهٔ تخصیصی به دستگاه‌های زیر مجموعه قوهٔ قضاییه در سال مالی ۱۴۰۲ پرداخته مشهود است.

[5].https://www.mehrnews.com/news/۵۵۸۴۷۹۹/

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

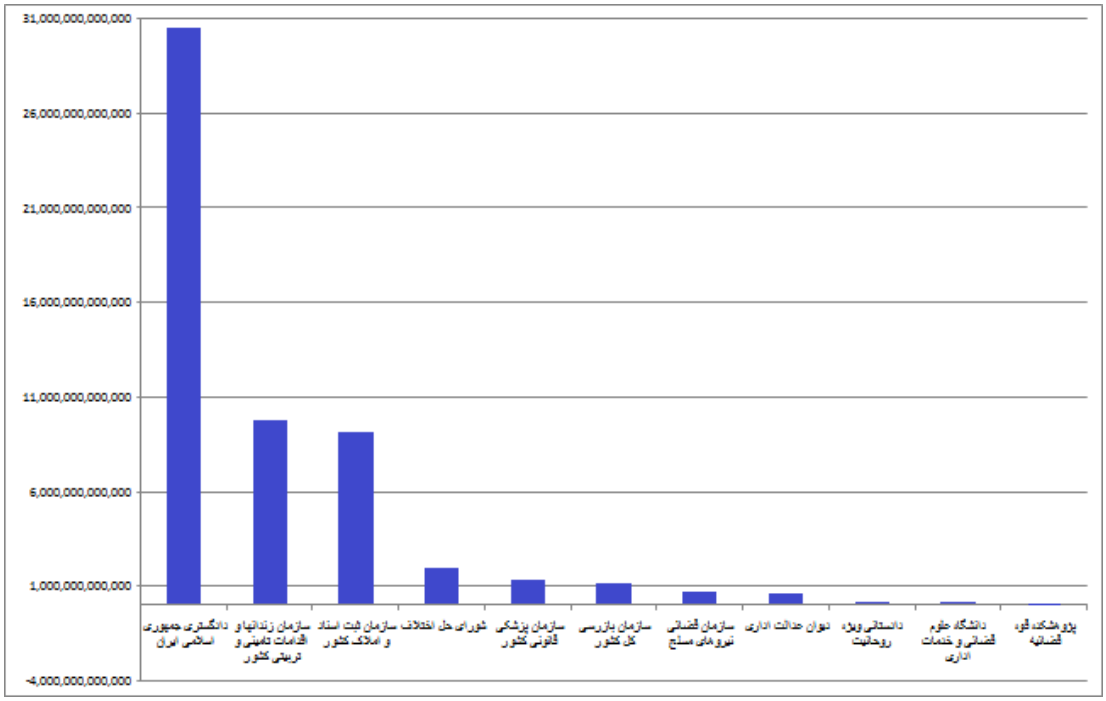

شکل ٤- مقایسهٔ بودجهٔ دستگاه‌های زیر مجموعهٔ قوهٔ قضاییه در قانون بودجهٔ ١٤٠٢ (تومان)

سیاست‌گذارانی که به دنبال اعمال اصلاحات در نظام عدالت کیفری هستند دریافته‌اند که اعمال اصلاحات با پژوهش‌های علمی در کنار هم حرکت می‌کنند. در صورت بی‌توجهی به تحقیقات علمی و عدم سرمایه‌گذاری در این حوزه، اعمال اصلاحات در نظام عدالت کیفری با شکست مواجه می‌گردد (Sie, 2022).

در طراحی برنامه‌های پیشگیری از جرم باید به وضعیت موجود و آمار و اطلاعات توجه کرد. برای نمونه، طبق آمار رسمی در سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۱، سطح تحصیلات اکثر زندانیان زیر دیپلم بوده و تعداد اندکی از آنان دارای تحصیلات عالی هستند. این موضوع که در جدول ۲ و شکل ۵ قابل ملاحظه است (سالنامه عمومی قوه قضاییه ۱۴۰۱، جلد ۲، ۱۴۰۲، ص۴۲۵؛ سالنامه عمومی قوه قضاییه ۱۴۰۰، جلد ۲، ۱۴۰۱، ص۴۱۹) باید در بحث پیشگیری از وقوع جرم مورد توجه قرار گیرد.

جدول ۲- تحصیلات زندانیان کل کشور در سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۱

تحصیلات زندانیان	سال ۱۳۹۹	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱
بیسواد	۶.۶۳۷	۵.۴۳۱	۳.۲۱۸
ابتدایی	۵۷.۲۶۲	۵۰.۷۹۲	۴۷.۳۲۳
سیکل	۸۵.۱۹۳	۹۷.۶۱۵	۱۱۴.۶۴۰
دیپلم	۴۳.۹۳۹	۴۵.۹۱۸	۵۰.۹۶۸
فوق دیپلم	۶.۳۱۴	۶.۳۹۲	۷.۱۰۷
لیسانس	۷.۲۱۶	۷.۳۴۵	۸.۳۵۸
فوق لیسانس	۱.۷۷۴	۱.۸۲۱	۲.۱۰۸
دکتری	۳۳۵	۳۵۲	۴۲۸
حوزوی	۱۴۳	۱۳۱	۱۴۱

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

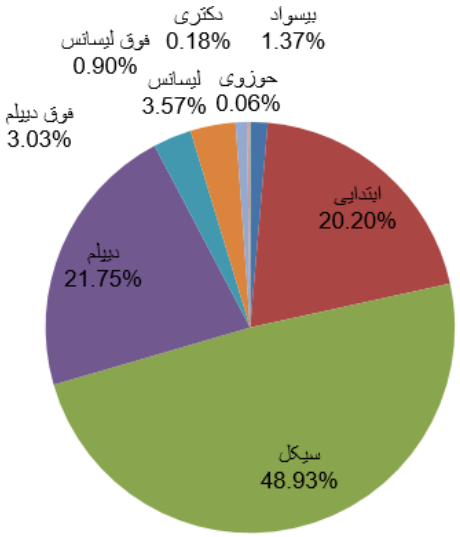

شکل ۵- موجودی زندانیان به تفکیک تحصیلات در سال ۱۴۰۱

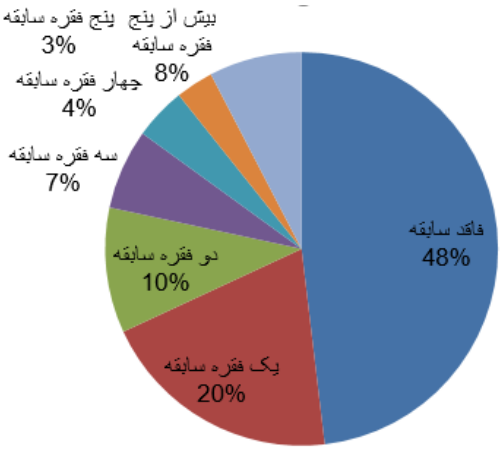

شکل ٦-موجودی زندانیان به تفکیک سابقهٔ قبلی ورود به زندان در سال ۱۴۰۱

همچنین، گزارش طبقه‌بندی افراد حاضر در زندان‌های سراسر کشور طی سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۱ بر پایهٔ سابقهٔ قبلی ورود به زندان که در جدول ۳ و شکل ۶ ارائه شده (سالنامه عمومی قوه قضاییه ۱۴۰۱، جلد ۲، ۱۴۰۲، ص۴۲۷؛ سالنامه عمومی قوه قضاییه ۱۴۰۰، جلد ۲، ۱۴۰۱، ص۴۲۱) جای تأمل دارد.

جدول۳- میانگین موجودی زندانیان به تفکیک سابقهٔ قبلی ورود به زندان- کل کشور

سابقه قبلی ورود به زندان	سال ۱۳۹۹	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱
فاقد سابقه	۹۸.۴۱۸	۱۰۲.۲۲۲	۱۱۲.۷۳۶
یک فقره سابقه	۴۴.۲۵۳	۴۵.۰۵۰	۴۶.۷۹۴
دو فقره سابقه	۲۱.۹۸۱	۲۲.۲۸۰	۲۴.۱۱۶
سه فقره سابقه	۱۳.۷۶۷	۱۴.۲۹۸	۱۵.۴۵۸
چهار فقره سابقه	۸.۹۹۸	۹.۲۹۸	۱۰.۰۴۸
پنج فقره سابقه	۶.۳۱۹	۶.۶۰۳	۷.۲۵۳
بیش از پنج فقره سابقه	۱۵.۰۷۷	۱۶.۰۴۷	۱۷.۸۸۸

با ملاحظهٔ جدول ۳ مشخص می‌شود حدود پنجاه درصد این افراد، برای اولین بار وارد زندان شده‌اند. در این آمار به طور خاص، نوع جرایم ارتکابی تازه واردها تعیین نشده است. اما طبق جدول ۴ و شکل ۷ که گزارشی از نوع جرایم ارتکابی کلیهٔ افراد حاضر در زندان ارائه می‌دهد، بخش قابل ملاحظه‌ای از جمعیت زندان را مرتکبان جرایم مواد مخدر و سرقت تشکیل می‌دهند (سالنامه عمومی قوه قضاییه ۱۴۰۱، جلد ۲، ۱۴۰۲، ص۴۲۸؛ سالنامه عمومی قوه قضاییه ۱۴۰۰، جلد ۲، ۱۴۰۱، ص۴۲۲). بر این اساس، می‌توان نتیجه گرفت که در بررسی علل ارتکاب جرم و بالتبع ارائهٔ تدابیر پیشگیرانه باید به شرایط اقتصادی جامعه توجه ویژه‌ای کرد.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

جدول٤- میانگین موجودی زندانیان به تفکیک گروه جرم- کل کشور در سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱٤۰۱

عنوان جرم	سال ۱۳۹۹	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱
جرایم مواد مخدر و روان‌گردان	۸۳.۹۴۷	۹۶.۱۵۵	۱۰۳.۵۲۴
سرقت و ربودن مال غیر	۵۸.۷۷۸	۵۷.۷۳۲	۶۲.۳۶۷
جرایم علیه اشخاص	۲۱.۴۹۳	۲۱.۱۴۲	۲۲.۱۶۸
جرایم علیه اموال و مالکیت	۱۰.۶۷۸	۹.۲۸۵	۱۰.۱۵۸
حبس یوم الادا محکومیت‌های مالی حقوقی	۱۰.۲۱۵	۸.۶۷۸	۱۰.۰۸۷
جرایم منافی عفت و اخلاق عمومی	۶.۵۹۷	۶.۱۴۵	۶.۱۵۶
سایر جرایم	۱۷.۱۰۴	۱۶.۶۶۱	۱۹.۸۳۱

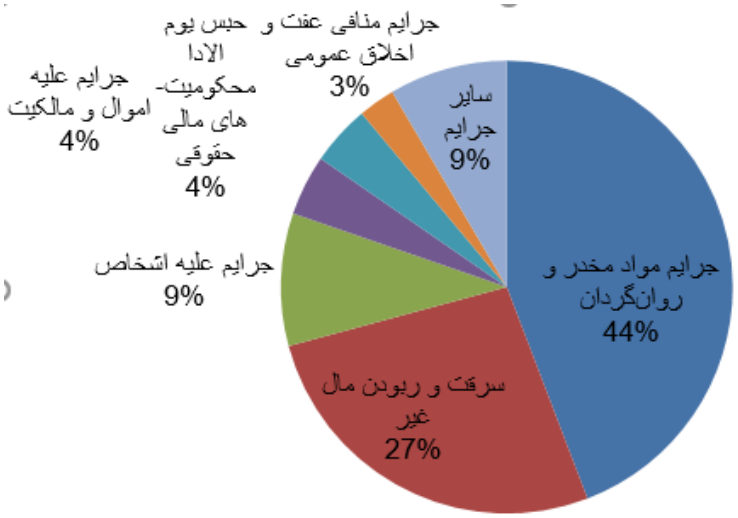

شکل ۷- موجودی زندانیان به تفکیک گروه جرم در سال ۱٤۰۱

۱-۲-تخصیص بودجهٔ کافی به سازمان زندان‌ها و ساماندهی آن

در انگلستان، وزارت دادگستری عهده‌دار ادارهٔ دادگاه‌ها و زندان‌ها است (Ministry of Justice, 2023, p.5 ؛ آقایی طوق و همکاران، ۱۳۹۵، ص۱۹۲). در شکل ۸ سهم زندان و دادگاه‌ها از بودجهٔ تخصیصی به وزارت دادگستری طی سال‌های ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۳ مشخص شده است (Departmental Overview 2022-23: Ministry of Justice, 2024, p.6-7; Departmental Overview 2021-22: Ministry of Justice, 2023, p.6; Departmental Overview 2020-21: Ministry of Justice, 2022, p.6).

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

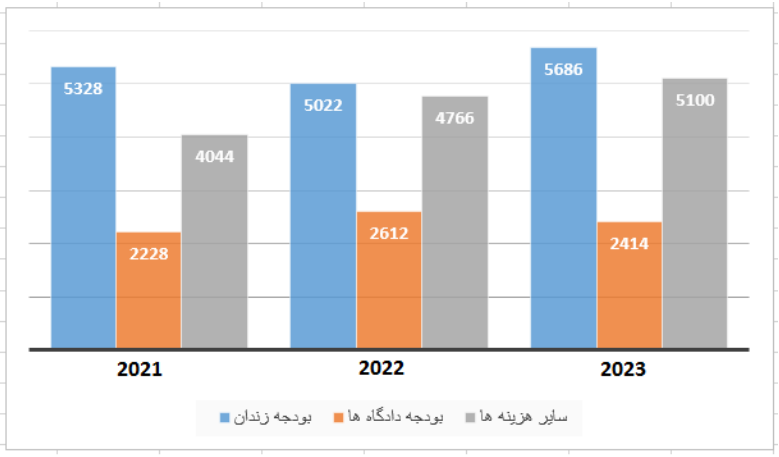

شکل ۸- سهم زندان و دادگاه‌ها از بودجهٔ وزارت دادگستری طی سال‌های ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۳

حدود پنجاه درصد از بودجهٔ وزارت دادگستری انگلستان صرف ادارهٔ زندان‌ها می‌شود و بودجهٔ دادگاه‌ها نصف بودجهٔ زندان است. البته دادستانی انگلستان، بودجهٔ مستقلی دریافت می‌کند و بودجهٔ آن در بودجهٔ دادگاه‌ها لحاظ نشده است. با این همه، بودجهٔ زندان‌های انگلستان در مقایسه با بودجهٔ تخصیصی به بخش رسیدگی به جرایم و دعاوی قابل توجه است.

طبق جدول ۱، بودجهٔ سازمان زندان‌ها در سال ۱۴۰۲ یک سوم بودجهٔ تخصیصی به رسیدگی به دعاوی و جرایم است. همچنین، طبق قانون بودجهٔ سال ۱۴۰۱، پنج همت به زندان‌ها اختصاص یافته درحالی‌که بودجهٔ برنامهٔ رسیدگی به دعاوی و جرایم هفده همت بوده است. وجود اختلاف چشمگیر میان بودجهٔ دادگاه‌ها و زندان در کشور ما می‌تواند بیانگر غفلت از مسئلهٔ اجرای مجازات و نگران‌کننده باشد. مدتی است نظام عدالت کیفری در جهت کاهش هزینه‌ها سعی در اعمال ملاطفت نسبت به مرتکبان جرایم و آزادسازی زودهنگام محکومان از زندان‌ها به‌ویژه در حوزهٔ جرایم سرقت و مواد مخدر نموده است (نجفی توانا، ۱۳۸۶، ص۲۲۵ و ۲۳۸). برابر آمار قوهٔ قضاییه در سال ۱۴۰۱ بیشترین میزان آزادی از زندان مربوط به مرتکبان دو جرم فوق بوده است (سالنامه عمومی قوه قضاییه ۱۴۰۱، جلد ۲، ص۴۳۵). نتیجهٔ چنین رویکردی، متزلزل شدن قطعیت اجرای مجازات‌هاوخاصیت سزادهی و ارعابی ضوابط کیفری است.

بودجهٔ سیستم قضایی با معیار درصدی از تولید ناخالص داخلی سنجیده می‌شود. با ملاحظهٔ تولید ناخالص داخلی انگلستان مشخص می‌شود که در سال‌های ۲۰۲۱ تا ۲۰۲۳، به طور تقریبی بیست و پنج تا بیست و هشت صدم درصد از تولید ناخالص داخلی به زندان اختصاص یافته است. حال آنکه در سال‌های ۱۳۹۹، ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ به ترتیب سی و شش صدم درصد، شصت و چهار صدم درصد و شصت و نه صدم درصد از تولید ناخالص داخلی ج.ا.ا به زندان اختصاص یافته است. در این مقایسه به دو نکته باید توجه کرد: در دهه‌های اخیر، خدمات رفاهی، حمایتی، بهداشتی و امنیتی زندان‌های انگلستان به بخش خصوصی واگذار شد تا هزینه‌های سرسام‌آور دولت در این حوزه کاهش یابد (قاسمی کهریزسنگی و فرجیها، ۱۳۹۴، ص۴۳). همچنین،تعداد زندانیان در ایران بیش از دو برابر زندانیان انگلستان است. در شکل جمعیت زندان‌های انگلستان از سال ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۳ قابل مشاهده است (Departmental Overview 2022-23: Ministry of Justice, 2024, p.20).

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

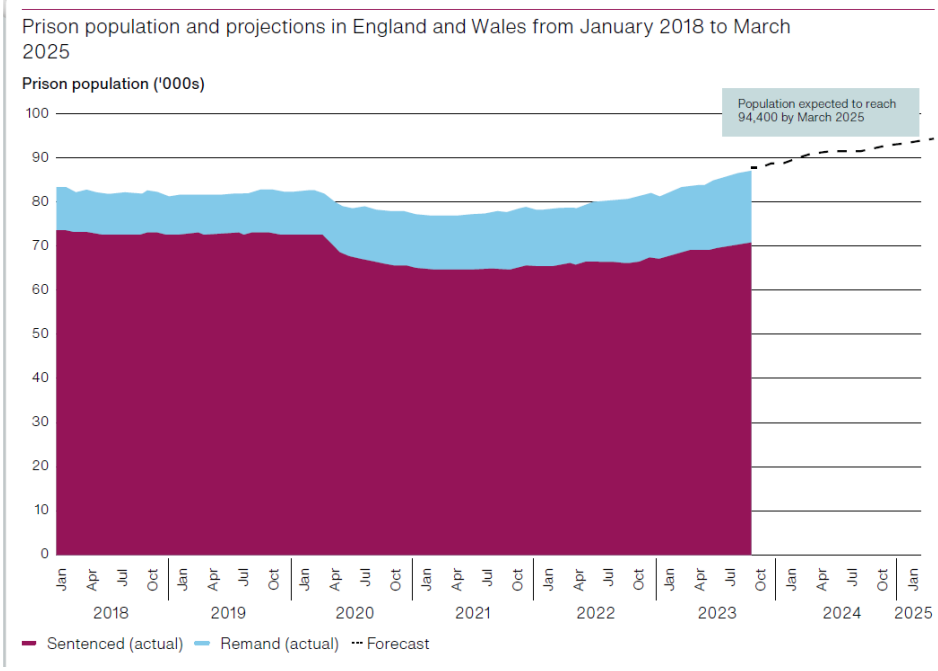

شکل ۹- جمعیت زندان‌های انگلستان طی سال‌های ۲۰۱۸ تا ۲۰۲۵

در جدول ۵، تعداد زندانیان کشور ما در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ به تفکیک ورودی زندانیان و موجودی زندانیان ارائه شده است. همچنین، مشخص شده که در بین ورودی‌ها و موجودی‌ها، چند درصد متهم و چند درصد محکوم هستند (سالنامه عمومی قوه قضاییه ۱۴۰۱، جلد ۲، ۱۴۰۲، ص۴۱۴-۴۲۶).

جدول۵-تعداد زندانیان کل کشور در سال‌های ۱۴۰۰-۱۴۰۱

عنوان	سال ۱۴۰۰		سال ۱۴۰۱	
مجموع ورودی زندانیان	۳۹۹.۱۲۴	۵۴٪ متهم ۴۶٪ محکوم	۴۱۹.۴۰۲	۵۶٪ متهم ۴۴٪ محکوم
میانگین موجودی زندانیان	۲۱۵.۷۹۸	۱۸.۵٪ متهم ۸۱.۵٪ محکوم	۲۳۴.۲۹۱	۱۵.۵٪ متهم ۸۴.۵٪ محکوم

اختلاف میان ورودی و موجودی زندان در شکل ۱۰ قابل ملاحظه است. ملاحظه گزارش آزادی زندانیان به تفکیک مدت اقامت که در جدول ۶ ارائه شده، اختلاف میان ورودی و موجودی را توجیه می‌نماید (سالنامه عمومی قوه قضاییه ۱۴۰۱، جلد ۲، ۱۴۰۲، ص۴۳۶؛ سالنامه عمومی قوه قضاییه ۱۴۰۰، جلد ۲، ۱۴۰۱، ص۴۳۰).

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

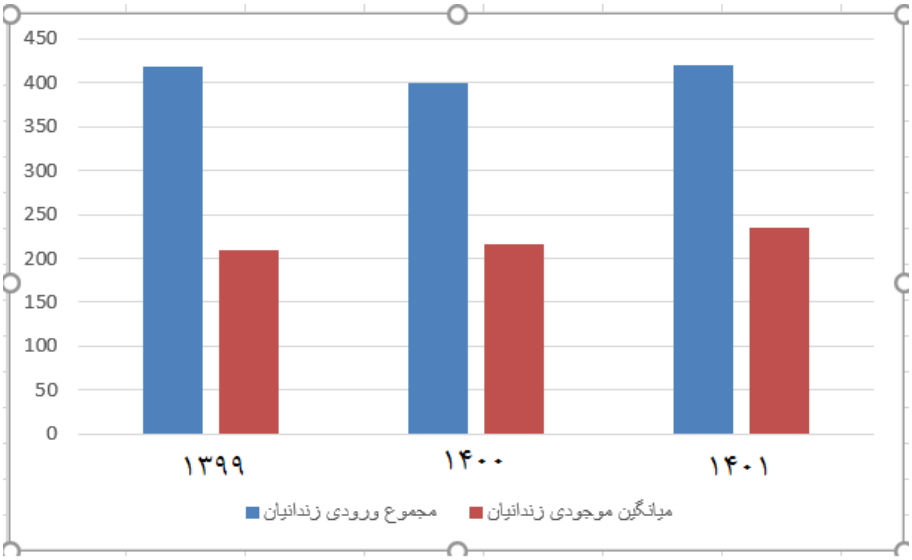

شکل ۱۰- مقایسهٔ ورودی و موجودی زندان‌های کل کشور طی سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۱

جدول ٦- آزادی زندانیان به تفکیک مدت اقامت- کل کشور در سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۱

مدت اقامت	سال ۱۳۹۹	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱
کمتر از سه ماه	۲۸۴.۶۱۰	۲۶۳.۵۲۸	۲۸۱.۵۱۱
سه تا شش ماه	۳۷.۹۳۴	۳۴.۰۶۷	۴۱.۸۳۷
شش ماه تا دو سال	۶۱.۱۸۲	۵۰.۷۰۸	۶۸.۲۸۷
دو تا پنج سال	۱۶.۲۴۱	۱۴.۷۸۳	۲۷.۱۴۷
پنج تا ده سال	۷.۶۵۶	۵.۰۲۴	۶.۰۱۷
ده تا بیست سال	۳.۱۵۱	۲.۸۸۱	۲.۴۲۶
بالاتر از بیست سال	۱۴۵	۳۸۶	۲۸۴

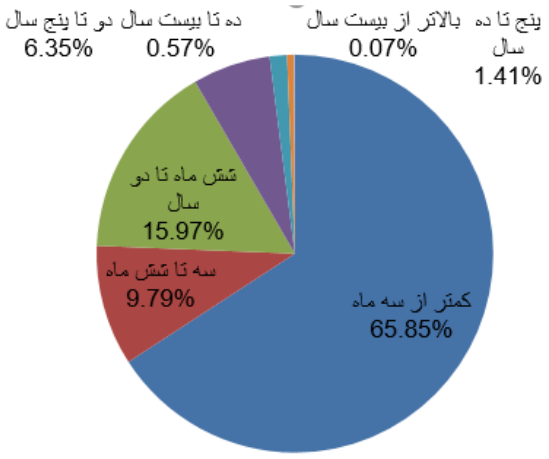

شکل ۱۱- آزادی زندانیان به تفکیک مدت اقامت در سال ۱۴۰۱

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

با توجه به جمعیت زندان‌های ج.ا.ا و در مقایسه با بودجهٔ تخصیصی به برنامهٔ رسیدگی به جرایم و دعاوی، بودجهٔ زندان‌ها اندک است. نظر به اینکه در بند الحاقی ۲ ماده ۱۱۳ لایحهٔ برنامهٔ هفتم توسعه مصوب مجلس شورای اسلامی به افزایش ۳۰ درصدی سهم قوهٔ قضاییه از بودجهٔ عمومی در اولین سال اجرای برنامه اشاره شده، برآورد دقیق نیازهای سازمان زندان‌ها و تخصیص سهم متناسبی از بودجهٔ قوهٔ قضاییه به این سازمان ضرورت دارد. همچنین، لازم است با بازبینی سیاست‌ها رویه‌های حاکم و کاهش استفاده از سیاست‌های پرهزینه و کم‌بازده، بودجهٔ تخصیصی به زندان به صورت بهینه و کارا هزینه شود.

طبق شکل ۱۱ در سال ۱۴۰۱ حدود شصت و شش درصد زندانیان، کمتر از سه ماه در زندان اقامت داشتند. با توجه به اینکه حکم به حبس زیر سه ماه داده نمی‌شود و این حبس‌ها تبدیل به جایگزین حبس می‌شوند، در رابطه با افرادی که کمتر از سه ماه در زندان اقامت دارند دو احتمال وجود دارد: یک دسته از این افراد متهمانی هستند که با صدور قرار بازداشت موقت یا به‌دلیل عجز از پرداخت وثیقه وارد زندان شده‌اند. دستهٔ دیگر افرادی هستند که پس از ورود به زندان، مشمول عفو شده و آزاد گردیده‌اند. نظر به اینکه بخش اعظمی از ورودی‌های زندان را متهمان تشکیل می‌دهند و در آمار موجودی زندانیان کاهش قابل ملاحظه‌ای در تعداد متهمان وجود دارد، غلبه با دستهٔ اول است. همچنین، طبق گزارش ارائه شده از نوع آزادی زندانیان که در جدول ۷ و شکل ۱۲ قابل ملاحظه است، حدود سی درصد آزادی‌ها با پرداخت وثیقه صورت گرفته است (سالنامه عمومی قوه قضاییه ۱۴۰۱، جلد ۲، ۱۴۰۲، ص۴۳۳؛ سالنامه عمومی قوه قضاییه ۱۴۰۰، جلد ۲، ۱۴۰۱، ص۴۲۷). بنابراین، بسیاری از متهمان به علت عجز از پرداخت وثیقه، در لیست ورودی زندانیان قرار می‌گیرند.

جدول۷- آزادی زندانیان به تفکیک نوع آزادی- کل کشور در سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۱

نوع آزادی	سال ۱۳۹۹	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱
پرداخت وثیقه	۱۱۸.۰۲۹	۱۱۰.۳۸۰	۱۲۶.۷۸۱
خاتمه محکومیت	۱۱۷.۵۳۴	۱۱۳.۱۶۳	۱۱۰.۰۰۴
کفالت	۶۱.۰۴۷	۵۴.۹۳۴	۶۲.۸۶۵
عفو	۱۲.۹۱۴	۴.۵۵۲	۳۴.۶۹۶
اجرای محکومیت‌های مالی	۱۶.۱۰۹	۱۶.۴۰۴	۱۹.۱۵۲
گذشت شاکی	۱۲.۴۴۷	۱۲.۹۴۲	۱۴.۶۱۸
موقوفی تعقیب	۱۰.۳۹۵	۹.۹۳۴	۹.۳۱۰
آزادی مشروط	۱۱.۷۹۴	۹.۴۲۷	۸.۷۰۶
منع تعقیب	۱۲.۵۵۹	۷.۹۳۶	۸.۴۹۴
برائت	۸.۳۱۶	۶.۲۳۹	۶.۰۰۳
پذیرش اعسار	۳.۷۶۹	۳.۳۳۰	۴.۳۷۰
پرداخت دیه	۲.۴۰۹	۲.۱۲۳	۲.۱۳۸
سایر موارد	۱۹.۷۱۸	۲۰.۰۱۳	۲۰.۳۷۲

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

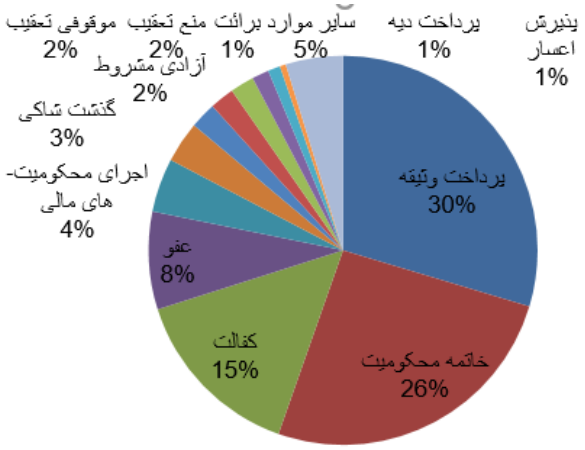

شکل ۱۲- آزادی زندانیان به تفکیک نوع آزادی در سال ۱۴۰۱

با توجه به تبعات منفی اقامت کوتاه مدت در زندان و هزینه-های بی‌نتیجهٔ آن، سامان دادن به قرارهای بازداشت موقت و وثیقه و محدودکردن استفاده از آنها ضرورت دارد. برخی از ایالت‌های امریکا با هدف حمایت از جامعه و صرفه‌جویی در هزینه‌های نظام عدالت کیفری، بر بازداشت موقت تمرکز کرده و استفاده از آن را محدود نمودند (Leachman &Chettiar&Geare, 2012, p.6).

طبق شکل ۱۲، در سال ۱۴۰۱ هشت درصدِ آزادی زندانیان با استفاده از نهاد عفو صورت گرفته و در بین سایر دلایل آزادی زندانیان، عفودر مرتبهٔ چهارم قرار دارد. در مقایسه با سال ۱۴۰۰، استفاده از عفو با رشد چشمگیری مواجه بوده است. این امر در جدول ۸ و شکل ۱۳ قابل مشاهده است (سالنامه عمومی قوه قضاییه ۱۴۰۱، جلد ۲، ۱۴۰۲، ص۴۴۱؛ سالنامه عمومی قوه قضاییه ۱۴۰۰، جلد ۲، ۱۴۰۱، ص۴۳۶).

جدول۸- عفو اعطا شده به زندانیان- کل کشور در سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۱

عنوان	سال ۱۳۹۹	سال ۱۴۰۰	سال ۱۴۰۱
مجموع عفو اعطایی	۱۸.۸۹۱	۱۲.۷۹۲	۷۷.۶۱۱
عفو منجر به تقلیل مجازات	۵.۹۹۶	۸.۳۰۱	۴۲.۹۶۱
عفو منجر به آزادی	۱۲.۸۹۵	۴.۴۹۱	۳۴.۶۵۰

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

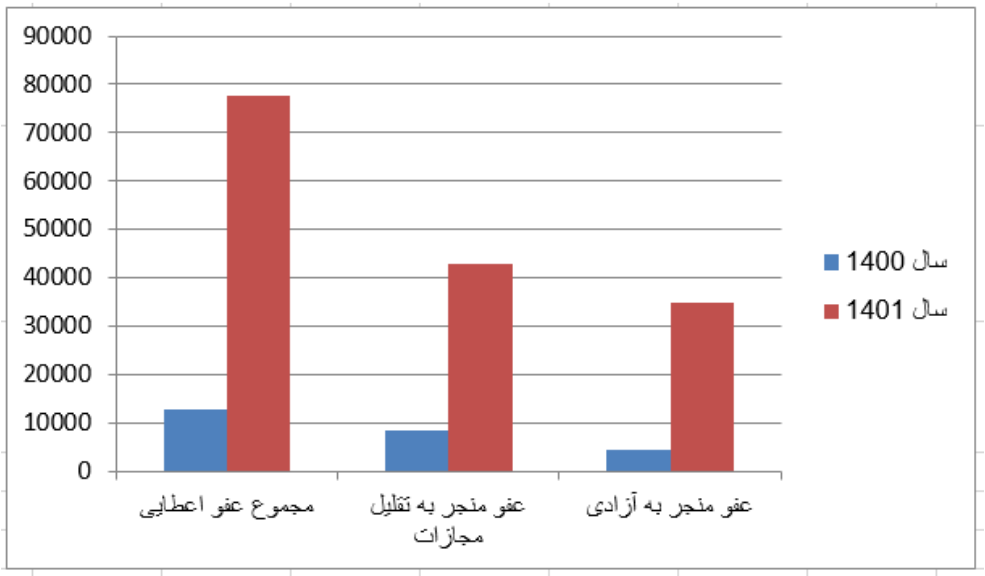

شکل ۱۳-مقایسهٔ عفوهای اعطایی در سال‌های ۱۴۰۰-۱۴۰۱

همچنین، در سال ۱۴۰۱ تعداد مرخصی‌های اعطایی به زندانیان به ۱.۲۴۴.۸۲۷ مورد رسیده است (سالنامه عمومی قوه قضاییه ۱۴۰۱، جلد ۲، ۱۴۰۲، ص۴۴۱). اعطای عفو و مرخصی-های گسترده با هدف کاهش جمعیت زندان و هزینه‌های آن صورت می‌گیرد.

از منظر مدل نهادگرایی جدید مجرمان مانند سایر افراد، عقلانی عمل می‌کنند و صرفا هنگامی دست به ارتکاب جرم می‌زند که منافع مورد انتظار آنان از جرم بر هزینه‌های آن غلبه داشته باشد (Latov, 2000, p.7). بنابراین، کیفر باید به صورت بازدارنده طراحی شود تا عقلانیت بزهکار را به عدم ارتکاب جرم سوق دهد. قطعیت مجازات بیشترین نقش را در بازدارندگی ایفا می‌کند (آشوری و صبوری‌پور، ۱۳۹۴، ص۲، ۱۵). حتمی‌بودن عقوبتی حتی معتدل، همیشه تاثیری شدیدتر از ترس از مجازاتی خشن که امید رهایی در آن راه دارد، به جای می‌گذارد. استفاده مکرر از نهاد عفو این ذهنیت را برای مردم ایجاد می‌کند که مجازات نتیجه‌ی ضروری اعمال مجرمانهٔ آنها نیست و امید فریبندهٔ رهایی از کیفر در نهادشان پرورش می‌یابد (بکاریا، ۱۳۸۰، ص۸۶-۸۸). در نتیجه، اعطای عفو و مرخصی‌های گسترده از طریق کاهش قطعیت مجازات‌ها و به دنبال آن کاهش اثر بازدارندگی مجازات‌ها، در بلندمدت به افزایش نرخ ارتکاب جرم و هزینه‌های عدالت کیفری می‌انجامد.

سیاست کیفری مقنن در قانون اصلاح قانون مبارزه با مواد مخدر سختگیرانه و بعضا نامتناسب است. در عمل، قضات رغبتی به اعمال مجازات‌های سنگین ندارند و متهمان و محکومان این حوزه نیز به‌تجربه به این موضوع پی برده‌اند. در یک کار میدانی نگرش متهمین و محکومین به اعدام در حوزهٔ جرایم مواد مخدر بررسی شد. در این بین ۸۵ درصد پاسخ‌دهندگان امیدوار به عدم اجرای حکم اعدام بودند. نیمی از افراد مورد تحقیق، سابقه‌ی محکومیت در حوزهٔ مواد مخدر داشتند و اکثریت آنها از نهادهای ارفاقی مثل عفو، آزادی مشروط و تعلیق استفاده کرده بودند. آنها اذعان داشتند که اگر در گذشته تجربهٔ برخورد شدیدی را می‌داشتند هرگز سراغ مواد مخدر نمی‌رفتند و به این مرحله نمی‌رسیدند (حسینی و سلطانی و صفری، ۱۳۹۸، ص۱۸۳-۱۸۸).

بخش قابل‌توجهی از منابع مالی و انسانی نظام عدالت کیفری صرف رسیدگی به پرونده‌های مواد مخدر و مجازات مرتکبان این قبیل جرایم می‌شود. در یک پژوهش آشکار شد هزینه‌های سیستم قضایی کشور در صدور حکم اعدام در پرونده-های مرتبط با بند ۶ ماده ۸ قانون مبارزه با مواد مخدر نسبت به بودجهٔ قوهٔ قضاییه، به طور تقریبی ۰.۲۷۴ درصد است. با توجه به اینکه این عدد تنها مربوط به یک بند از یک ماده از مجموع سیاههٔ جرایم موجود است، بسیار قابل تامل است. این در حالی است که در بسیاری از موارد، افرادی در حوزهٔ جرایم مواد مخدر دستگیر و روانهٔ زندان می‌شوند که از عوامل اصلی و کلیدی این حوزه نبوده و با مقدار اندکی مواد مخدر دستگیر می‌شوند. این افراد پس از مدتی از زندان آزاد می‌شوند. تنها ۱۰ درصد از پرونده‌هایی که منتهی به صدور حکم اعدام می‌شود مربوط به گروه‌های سازمان-

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

یافته و باندهای مسلح قاچاق مواد مخدر است (حسینی و همکاران، ۱۳۹۷، ص۱۵۹-۱۶۱). از این رو، لزوم بازنگری در قانون مبارزه با مواد مخدر احساس می‌شود. همچنان‌که برخی نویسندگان یادآور شده‌اند در مورد کیفر حبس که پرهزینه است بهتر است قطعیت مجازات را افزایش و شدت کیفر را کاهش دهیم (کوتر و یولن، ۱۳۸۹، ص۶۲۲-۶۲۴). با قطعیت اجرای مجازات، در وهلهٔ نخست هزینه‌های عدالت کیفری افزایش می‌یابد اما در بلندمدت به کاهش ارتکاب جرم و هزینه‌های عدالت کیفری می‌انجامد.

برخی از ایالت‌های آمریکا برای کاهش هزینه‌های نظام عدالت کیفری و زندان، بر تخلفات رانندگی و نگهداری ماری جوانا تمرکز کردند و در این موارد، جریمه را جایگزین مجازات زندان نمودند. در حوزهٔ جرایم مواد مخدر نیز از طریق افزایش آستانهٔ نگهداری مواد مخدر، برخی از جرایم مواد مخدر را از طبقه جنایت خارج کرده و آن را تبدیل به جنحه یا خلاف نمودند. جایگزین‌های حبس برای برخی از جرایم مواد مخدر درنظر گرفته شد (Essex, 2021, p.2; Cost Of Justice In The American Criminal System Criminology Essay, 2018; Leachman& Chettiar & Geare, 2012, p.2-6). برای مثال، ایالت لوئیزیانا با تغییر مجازات مواد مخدر و تقویت جایگزین‌های حبس، هزینه‌های غیرضروری را کاهش داد. در عوض، قانون‌گذاران یک تعهد قانونی برای ایالت لوئیزیانا ایجاد کردند مبنی بر اینکه ۷۰ درصد از پول پس‌اندازشده را در حوزهٔ ارائهٔ خدمات از جمله جبران خسارت وارده به بزه‌دیدگان صرف نماید. همچنین در زندان‌ها منابع به سمت آموزش، یادگیری مهارت‌های شغلی و درمان سوءمصرف مواد سوق یافت تا بازگشت زندانیان به جامعه تسهیل شود (Sie, 2022).

ضمن ارائهٔ لوایح پیشنهادی برای اعمال اصلاحات در نظام عدالت کیفری در جهت کاهش هزینه‌های این نظام، پیشنهاد می‌شود که ارزیابی دقیقی از هزینه‌های آن و میزان صرفه‌جویی احتمالی از طریق اعمال چنین اصلاحاتی صورت پذیرد و در اختیار قانون‌گذاران قرار گیرد. نبود چنین ارزیابی‌هایی سبب می‌شود قانون‌گذاران از تصویب لوایحی که منجر به کاهش هزینه‌ها می‌شود، قصور نموده و در مقابل از سیاست‌هایی حمایت کنند که هزینه‌های نظام عدالت را افزایش می‌دهد. در ایالات متحدهٔ امریکا، تقریبا کلیهٔ ایالت‌ها پیش از ارائهٔ لایحهٔ پیشنهادی به مجلس، گزارش مالی[۶] درخصوصِ هزینه‌ها، صرفه‌جویی‌های احتمالی و درآمدهای حاصل از لایحهٔ پیشنهادی تنظیمی‌نمایند (Leachman & Chettiar& Geare, 2012, p.2).

شاخص عملکرد توزیع بودجه میان بخش‌های نظام عدالت کیفری

در نظام عدالت کیفری کشور ما، در مواردی قانون در خصوص نحوهٔ مصرف بودجهٔ تخصیصی تعیین تکلیف کرده است. برای نمونه، حقوق کادر اداری دستگاه قضا طبق قانون مدیریت خدمات کشوری پرداخت می‌گردد. به موجب ماده ۱۱۷ قانون مدیریت خدمات کشوری، حقوق و مزایای قضات تابع قانون نظام هماهنگ پرداخت کارمندان دولت مصوب ۱۳۷۰ است. در مواردی نیز چگونگی هزینه‌کرد منابع تخصیصی بر عهدهٔ دست‌اندرکاران نظام عدالت کیفری است. بحث‌های این قسمت ناظر به حوزهٔ دوم است و تلاش می‌شود شاخص‌های عملکرد مناسبی برای توزیع بودجه میان بخش‌های نظام عدالت کیفری ارائه شود.

توزیع بهینه با تکیه بر ترکیب شاخص‌های عملکرد

بسیاری از کشورها شاخص‌های عملکرد را جهت ارزیابی عملکرد دادگاه‌ها ایجاد کردند؛ این شاخص‌ها تصمیم‌های اتخاذی در خصوص بودجه را هدایت و رهبری می‌کنند (گزارش پژوهشی مروری بر تجارب برخی از کشورها در اصلاحات قضایی، ۱۳۹۳، ص۳۲-۳۳؛ Wittrup, 2010, p.6). برای نمونه، در کشور فنلاند وزارت دادگستری با همکاری ادارهٔ دادگاه‌ها، سیستم‌های جدید مدیریتی را اجرا می‌کند که بر اساس آن عملکرد دادگاه‌ها مطابق شاخص‌های بهره‌وری، صرفه و کارایی مورد ارزیابی قرار می‌گیرد (Contini& Mohr, 2007, p.34).

برای انتخاب صحیح شاخص‌های عملکرد، تنها قاعده عمومی معتبر این است که عملکرد باید بر اساس ترکیبی از شاخص‌های خروجی[۷] و نتیجه[۸] و فرایند[۹] ارزیابی شود و تا حد

---

[6] Fiscal Note

[۷]. خروجی همان خدمات ارائه شده است. معیار عملکرد متناظر با خروجی کارآمدی است؛ یعنی به حداکثر رساندن مقدار خروجی نسبت به هزینهٔ کل نهاده‌های ورودی.

[۸]. نتیجه همان هدفی است که از ارائهٔ خدمات حاصل می‌شود. ارزش اجتماعی نتیجه، ذهنی و قراردادی است.

[۹]. فرایند روشی است که طی آن ورودی‌ها تهیه می‌شوند و همچنین خروجی‌ها تولید یا نتایج حاصل می‌گردند.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

امکان باید از کاربرد تنها یک شاخص عملکردی برای سنجش عملکرد پرهیز کرد. هر شاخص عملکردی تنها یک یا چند جنبه محدود از عملکرد را نشان می‌دهد. استفاده از چند شاخص معدود و تک‌بعدی می‌تواند موجب انحراف در رفتار سازمانی شود. وجود این انحراف‌های بالقوه بدان معنی نیست که انحراف عملکردی ناشی از شاخص‌های عملکردی تک‌بعدی، از انحراف عملکرد در دنیای بدون شاخص‌های عملکردی بیشتر است. بدون شاخص عملکردی نیز انحراف‌ها وجود دارند، فقط ممکن است به چشم نیایند. توجه به این معضل ممکن است منجر به تلاشی بیهوده برای ایجاد شاخص‌های عملکرد متعدد شود. باید نیروها را بر تولید اطلاعاتی متمرکز ساخت که برای تصمیم‌گیری مفید هستند و کمک مؤثری به تخصیص بهینهٔ منابع می‌کنند. در واقع، باید کاربردهای مختلف و محدودیت‌های هر یک از شاخص‌های عملکردی مبتنی بر ورودی، خروجی، نتیجه و فرایند را به خوبی در نظر گرفت و با توجه به اهداف و برنامه‌های تعریف شده برای هر بخش، ترکیبی از شاخص‌های عملکردی متناسب را انتخاب کرد. عرضهٔ نسنجیدهٔ شاخص‌های عملکرد باعث ایجاد نتایج ناخواستهٔ جدی شده است که خود موجب برانگیختن واکنش عمومی در برابر هر نوع اندازه‌گیری عملکرد گشته است (شیائوکامپو، ۱۳۸۹، ص۶۱۸-۶۱۹ و ۶۷۲ و ۷۱۱).

بررسی‌های دفتر ذیحسابی کل کانادا در سال ۱۹۹۱ حاکی از آن بود که نظام‌های ارزیابی عملکرد باید علاوه بر شاخص‌های کمی، شامل اطلاعات کیفی عملکرد نیز باشند. بر اساس این بررسی، تنها با استفاده از شاخص‌های کمی، عملکرد برنامه را نمی‌توان به خوبی ارزیابی کرد (حسن آبادی و نجار صراف، ۱۳۸۸، ص۱۷۸).

شاخص‌های عملکرد زمانی بسیار مفید هستند که در چهارچوب اهداف و نتایج نظام عدالت کیفری قرار گرفته باشند. پنج هدف کلی نظام عدالت کیفری کانادا که توسط وزیرانی که در حوزهٔ عدالت مسئول هستند ایجاد شده و مورد توافق قرار گرفتند عبارتند از:

- نظم و امنیت عمومی از طریق پیشگیری و مداخله
- بازپروری، بازاجتماعی شدن و مسئولیت‌پذیری مرتکبان
- احترام و اعتماد عمومی به نظام عدالت
- برابری اجتماعی و دسترسی به نظام عدالت برای همهٔ شهروندان
- رفع یا برآورده کردن نیازهای بزه‌دیدگان.

نمونه‌هایی از شاخص عملکرد که مبتنی بر اهداف فوق است عبارتند از:

- هزینهٔ کلی ادارهٔ بخش‌های نظام عدالت کیفری
- نوع و طول مدت مجازات‌های تعیین شده در دادگاه
- رضایت عمومی از دادگاه‌ها و نظام‌های اصلاح و تربیت و آزادی مشروط
- میزان اجرا و استفاده از معاضدت قضایی
- میزان خدمات ارائه شده برای بزه‌دیدگان جرم (Gannon et al, 2005, p.11).

در فرانسه، برای هر یک از برنامه‌های نظام عدالت کیفری مجموعه‌ای از اهداف در خصوص نحوهٔ عملکرد و ادارهٔ امور مشخص شده است. سپس با توجه به هر یک از اهداف، شاخص‌های عملکرد تعیین می‌گردد. درجدول ۹ و ۱۰، به ترتیب اهدافی که برای «برنامهٔ اجرای عدالت کیفری» و «برنامهٔ ادارهٔ زندان» تعیین شده و شاخص عملکرد متناظر با هر یک از اهداف ارائه شده است (Webber, p.24-25).

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

جدول ۹- اهداف برنامه اجرای عدالت کیفری فرانسه به همراه شاخص عملکرد متناظر با هر هدف

برنامه اجرای عدالت کیفری	
هدف	**شاخص عملکرد**
صدور احکام کیفری با کیفیت در محدوده‌ی زمانی منطقی	۱. متوسط واکنش در جهت پاسخ به جرم ۲. میزان امتناع و عدم پذیرش به وسیله‌ی بایگانی قوه قضاییه (rate of refusals by the national judicial registry) ۳. زمان متوسط برای انتقال پرونده‌های محکومیت کیفری به بایگانی قوه قضاییه ٤. تعداد پرونده‌های کیفری که توسط دادستان رسیدگی شده ٥. تعداد پرونده‌های کیفری که توسط قاضی دادگاه رسیدگی شده ٦. تعداد پرونده‌های کیفری که توسط قاضی تحقیق رسیدگی شده
افزایش و متنوع ساختن پاسخ به جرم	۱. نرخ یا میزان واکنش‌های ارائه شده توسط نظام عدالت کیفری ۲. میزان جایگزین‌های حبس
بهبود اجرای احکام کیفری	۱. میزان اجرای احکام ۲. متوسط زمان برای اجرای احکام کیفری
مدیریت هزینه‌های رو به افزایش سیستم عدالت کیفری	۱. میانگین هزینه قضایی هر پرونده‌ای که پاسخی از سوی نظام عدالت کیفری دریافت می‌کند

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

جدول ۱۰- اهداف برنامهٔ ادارهٔ زندان فرانسه به همراه شاخص عملکرد متناظر با هر هدف

برنامه اداره زندان	
هدف	**شاخص عملکرد**
افزایش امنیت زندان‌ها	۱. میزان فرار از زندان ۲. میزان وقوع حوادث
ایجاد تعدیل و انطباق در احکام کیفری	۱. درصد بازداشت شدگانی که از تعدیل و تطبیق مجازات خود بهره‌مند هستند
اجازه دادن تداوم روابط خانوادگی	۱. میزان امکانات فراهم شده برای ملاقات‌های خانوادگی
افزایش دسترسی به خدمات بهداشتی	۱. موارد ارجاع شده برای درمان
ایجاد شرایط مطلوب برای بازاجتماعی شدن حرفه‌ایِ محکومان	۱. درصد بازداشت‌شدگانی که تحصیلات عمومی یا تخصصی دریافت کرده‌اند ۲. درصد بازداشت‌شدگانی که متعهد می‌شوند به انجام فعالیت‌هایی که دارای حق‌الزحمه است

شاخص‌های عملکرد باید به صورت مستمر مورد بازبینی قرار گیرند و نواقص آنها مرتفع گردد. به‌طور کلی، اگر قرار است که بودجهٔ دستگاه قضایی به صورت کارا مصرف شود، ضرورت دارد که به صورت مستمر توزیع بودجه اصلاح شود (Wittrup, 2010, p.6). در عین حال باید توجه داشت که زیاد بودن این شاخص‌ها نیز ممکن است در مرحله اجرا مشکلاتی را ایجاد نماید و اولویت‌ها را بی‌اهمیت می‌سازد (عزتی، ۱۳۸۸، ص۳۷۱).

بررسی شاخص‌های عملکرد ترکیبی در بخش‌های نظام عدالت کیفری جمهوری اسلامی ایران

در سال ۱۴۰۱، دو و پانزده صدم درصد از تولید ناخالص داخلی کشور ما به برنامهٔ رسیدگی به جرایم و دعاوی اختصاص یافته است. درصد قابل ملاحظه‌ای از این بودجه صرف پرداخت حقوق کارکنان می‌شود. در یک پژوهش، کلیه هزینه‌های سیستم قضایی در صدور حکم اعدام در یک پروندهٔ مربوط به بند ۶ ماده ۸ اصلاحیه قانون مبارزه با مواد مخدر محاسبه گردید. بررسی‌ها نشان داد که ۶۵ درصد هزینه‌ها را حقوق کارکنان تشکیل می‌دهد (حسینی و همکاران، ۱۳۹۷، ص۱۵۸-۱۵۹).

در کشورهای اروپایی بین سال‌های ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰ بودجهٔ سیستم قضایی به صورت پیوسته اما غیریکنواخت افزایش یافت. بیشترین عامل تغییر در بودجهٔ دستگاه قضایی کشورهای اروپایی افزایش بودجهٔ دادگاه بوده است. به طور میانگین، ۷۰ درصد از بودجهٔ دادگاه‌ها صرف پرداخت حقوق قضات و کارکنان اداری دادگاه‌ها می‌شود. در جدول ۱۱ بودجهٔ تخصیصی به دادگاه‌ها و دادستانی برخی از کشورهای اروپایی در سال ۲۰۲۰ به صورت درصدی از تولید ناخالص داخلی ارائه شده است (European judicial systems CEPEJ Evaluation Report, 2022, 22-30).

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

جدول ۱۱-بودجهٔ تخصیصی به دادگاه‌ها و دادستانی کشورهای اروپایی در سال ۲۰۲۰ به صورت درصدی از تولید ناخالص داخلی

States	As % of GDP (court)	As % of GDP (prosecution services)
Denmark (DNK)	۰/۰۹	۰,۰٤
Finland (FIN)	۰/۱۳	۰,۰۲
France (FRA)	۰/۱۵	۰,۰٤
Iceland (ISL)	۰/۳۰	۰,۱٤
Ireland (IRL)	۰/۰٤	۰,۰۱
Italy (ITA)	۰/۱۹	۰,۰۸
Netherlands (NLD)	۰/۱٤	۰,۰۸
Norway (NOR)	۰/۰۸	۰,۰۱
Poland (POL)	۰/۳۹	۰,۱۳
Portugal (PRT)	۰/۲۸	۰,۰۷
Spain (ESP)	۰/۳۲	۰,۰۳
Sweden (SWE)	۰/۱۵	۰,۰۵
Ukraine (UKR)	۰/۳۸	۰,۱۹
UK-England and Wales (UK:ENG&WAL)	۰/۱۱	-
UK-Northern Ireland (UK:NIR)	۰/۱٦	۰,۰۸
UK-Scotland (UK:SCO)	۰/۰۹	۰,۱۱

طبق جدول ۱۱، بودجهٔ تخصیصی به دادسرا و دادگاه‌ها در ج.ا.ا بسیار زیاد است. از این رو، تعدیل هزینه‌های دادسراها و دادگاه‌ها ضرورت دارد.

تعریف شاخص عملکرد برای خدماتی که نظام عدالت کیفری ارائه می‌دهد، دشوار است. با این همه، در حوزهٔ دادسراها و دادگاه‌های کیفری می‌توان ترکیبی از شاخص‌های عملکرد را به شرح جدول ۱۲ ملاک عمل قرار داد.

جدول ۱۲- ترکیبی از شاخص‌های عملکرد در حوزهٔ دادسراها و دادگاه‌های کیفری

بخش	نوع شاخص			
	ورودی	خروجی	نتیجه	فرایند
دادسراها و دادگاه‌های کیفری	تعداد پرونده‌های ثبت شده	موارد دادرسی شده	-کاهش خطا و اشتباه قضات - نرخ پایین استیناف	-کمک به بزه‌دیدگان و متهمان تهیدست -میزان دقت و توجه قاضی به اسناد و ادله ارائه شده

شاخص‌های فرایند معمولا کیفی هستند. البته می‌توان از طریق نظرسنجی از مراجعه‌کنندگان، کیفیت فرایند و رضایت ارباب رجوع را به صورت عددی مورد ارزیابی قرار داد (شیائوکامپو، ۱۳۸۹، ص ۶۱۵).

در دادگستری‌های ج.ا.ا کارهایی صورت گرفته است. از سال ۱۳۹۲، «دستورالعمل سنجش بهره‌وری و پرداخت فوق‌العاده اضافه‌کار کارکنان واحدهای قضایی استان‌ها» تهیه شده است. این دستورالعمل در چندین نوبت مورد بازنگری و اصلاح قرار گرفته و آخرین نسخه آن در آبان ۱۳۹۹ تهیه و ابلاغ گردیده است. در مقدمهٔ دستورالعمل بهره‌وری آمده است که این دستورالعمل به منظور سنجش بهره‌وری و تعیین فوق‌العاده اضافه کار قضات و کارمندان شاغل در دادسراها، دادگاه‌های بدوی و تجدیدنظر و شوراهای حل اختلاف تهیه شده است.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

طبق ماده ۳ دستورالعمل بهره‌وری، چهار شاخص عملکرد پیش‌بینی شده است که عبارتند از: رسیدگی به پرونده‌ها کارآمدی قضایی – شایستگی رفتاری و شغلی – استفاده مؤثر از فناوری‌های نوین. به موجب ماده ۴، شاخص «رسیدگی به پرونده‌ها» براساس عوامل مختومه‌کردن پرونده، کاهش و نگهداشت سطح موجودی شعبه، نوع پرونده، رأی یا تصمیم قضایی و نحوهٔ رسیدگی ارزیابی می‌گردد. معیار و مصادیق مختومه کردن پرونده در ماده ۵ ذکر شده است. ماده ۶، نصاب حداقل و حداکثر تعداد پروندهٔ مختومه در هر شعبه و مبلغ فوق‌العاده اضافه کار رسیدگی به هر پرونده را به شرح جدول ۱۳ مشخص نموده است.

نصاب و مبلغ فوق‌العاده اضافه‌کار برای هر پروندهٔ مختومه به تفکیک شعبه

ردیف	شعبه و تعداد کارکنان	نصاب پرونده (فقره)		مختومه
		حداقل	حداکثر	مبلغ (ریال)
۱	دادیاری [یک قاضی، یک مدیر دفتر و یک کارمند]	۱۰۰	۲۰۰	۷۰.۰۰۰
۲	اظهارنظر [یک قاضی و یک کارمند]	۲۵۰	۵۰۰	۴۰.۰۰۰
۳	دفاع از کیفرخواست در دادگاه کیفری دو [یک قاضی]	۱۲۰	۲۴۰	۲۰.۰۰۰
۴	دفاع از کیفرخواست در دادگاه کیفری یک [یک قاضی]	۳۰	۶۰	۷۰.۰۰۰
۵	امور سرپرستی [یک قاضی، یک مدیر دفتر و یک کارمند]	۱۰	۵۰	۲۰۱.۰۰۰
۶	اجرای نیابت دادیاری [یک قاضی، یک مدیر دفتر و یک کارمند]	۱۳۰	۲۶۰	۵۰.۰۰۰
۷	بازپرسی (ویژه نوجوانان) [یک قاضی، یک مدیر دفتر و یک کارمند]	۶۵	۱۳۰	۱۲۳.۰۰۰
۸	بازپرسی (ویژه قتل یا مواد ۳۰۲ و بندهای «الف» و «ب» ماده ۳۰۳ قانون آ.د.ک) [یک قاضی، یک مدیر دفتر و یک کارمند]	۴۰	۹۰	۱۵۱.۰۰۰
۹	بازپرسی (سایر موارد) [یک قاضی، یک مدیر دفتر و یک کارمند]	۸۰	۱۶۰	۱۰۰.۰۰۰
۱۰	اجرای نیابت بازپرسی [یک قاضی، یک مدیر دفتر و یک کارمند]	۱۰۰	۲۰۰	۷۰.۰۰۰
۱۱	دادگاه عمومی بخش(مشترک) [یک قاضی، یک مدیر دفتر و دو کارمند]	۹۰	۱۸۰	۱۱۳.۰۰۰
۱۲	دادگاه عمومی بخش (شعبه کیفری) [یک قاضی، یک مدیر دفتر و دو کارمند]	۱۰۰	۲۰۰	۹۲.۰۰۰
۱۳	دادگاه عمومی حقوقی [یک قاضی، یک مدیر دفتر و دو کارمند]	۷۰	۱۴۰	۱۵۰.۰۰۰
۱۴	دادگاه خانواده [یک قاضی، یک قاضی مشاور، یک مدیر دفتر و دو کارمند]	۱۱۰	۲۲۰	۱۲۸.۰۰۰
۱۵	دادگاه اطفال و نوجوانان [یک قاضی، یک مدیر دفتر و دو کارمند]	۵۰	۱۰۰	۲۰۱.۰۰۰
۱۶	دادگاه کیفری دو [یک قاضی، یک مدیر دفتر و دو کارمند]	۱۰۰	۲۰۰	۱۰۰.۰۰۰
۱۷	دادگاه انقلاب [یک قاضی، یک مدیر دفتر و دو کارمند]	۱۰۰	۲۰۰	۱۰۰.۰۰۰
۱۸	دادگاه انقلاب (با تعدد قاضی) [دو قاضی، یک مدیر دفتر و دو کارمند]	۳۰	۶۰	۴۹۶.۰۰۰
۱۹	دادگاه انقلاب (با تعدد قاضی) [سه قاضی، یک مدیر دفتر و دو کارمند]	۴۵	۹۰	۴۹۶.۰۰۰
۲۰	اجرای نیابت دادگاه‌ها [یک قاضی و یک مدیر دفتر و دو کارمند]	۱۰۰	۲۰۰	۸۴.۰۰۰
۲۱	دادگاه تجدیدنظر(حقوقی، کیفری و مشترک) [دو قاضی، یک مدیر دفتر و دو کارمند]	۸۰	۱۶۰	۱۹۴.۰۰۰
۲۲	دادگاه تجدیدنظر(حقوقی، کیفری و مشترک) [سه قاضی، یک مدیر دفتر و دو کارمند]	۱۲۰	۲۴۰	۱۹۴.۰۰۰
۲۳	دادگاه تجدیدنظر(خانواده) [دو قاضی، یک مدیر دفتر و دو کارمند]	۱۰۰	۲۰۰	۱۵۵.۰۰۰
۲۴	دادگاه تجدیدنظر(خانواده) [سه قاضی، یک مدیر دفتر و دو کارمند]	۱۵۰	۳۰۰	۱۵۵.۰۰۰
۲۵	دادگاه کیفری یک(ویژه اطفال و نوجوانان) [سه قاضی، یک مدیر دفتر و دو کارمند]	۱۰	۵۰	۴۸۱.۰۰۰
۲۶	دادگاه کیفری یک (ویژه قتل) [سه قاضی، یک مدیر دفتر و دو کارمند]	۷	۳۰	۸۷۰.۰۰۰
۲۷	دادگاه کیفری یک (مشترک، با مختومه نمودن ماهانه حداقل ۳ پرونده قتل عمد) [سه قاضی، یک مدیر دفتر و دو کارمند]	۱۰	۴۰	۶۴۱.۰۰۰
۲۸	دادگاه کیفری یک (سایر موارد) [سه قاضی، یک مدیر دفتر و دو کارمند]	۳۰	۶۰	۶۱۶.۰۰۰
۲۹	شورای حل اختلاف (حقوقی و کیفری) [یک قاضی، سه عضو و دو کارمند]	۵۰	۲۰۰	۲۵۰.۰۰۰
۳۰	شورای حل اختلاف (صلح و سازش) [یک قاضی، سه عضو و دو کارمند]	۳۰	–	۵۰۰.۰۰۰
۳۱	اجرای احکام کیفری [یک قاضی، یک مدیر دفتر و یک کارمند]	۷۰	–	۱۴۵.۰۰۰
۳۲	اجرای احکام مدنی [یک قاضی، یک مدیر دفتر و دو کارمند]	۶۰	–	۱۴۵.۰۰۰
۳۳	اجرای احکام شورای حل اختلاف [یک قاضی، مدیر اجرا و سه کارمند]	۵۰	–	۲۰۰.۰۰۰

جدول ۱۳- نصاب پروندهٔ مختومه به تفکیک شعبه

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

بنابر ماده ۷، فوق‌العاده اضافه‌کار هر شعبه براساس میانگین مبلغ پرونده‌های مشمول بهره‌وری در هر شعبه با احتساب ضرایب هر پرونده که در دستورالعمل بهره‌وری آمده محاسبه و پس از کسر نصاب حداقل، پرداخت می‌گردد.

طبق ماده ۱۳ دستورالعمل، شاخص «کارآمدی قضات» مربوط به کیفیت رسیدگی و اقدامات هم‌سو با سیاست‌های کلی قضایی است که براساس جدول ۱۴ ارزیابی می‌گردد.

جدول ١٤- معیارها و سطوح انتظار و امتیاز کارآمدی قضایی

عوامل	معیارها	سطح (درصد)		شیوه امتیازدهی به سطح در حد انتظار	حداکثر امتیاز
		زیر حد انتظار	در حد انتظار		
اتقان رأی	نسبت آرای حضوری قطعی‌شده به دلیل عدم اعتراض، به کل آرای قابل اعتراض	کمتر از ۸۵	۸۵ و بیشتر	یک امتیاز به ازای هر یک درصد بیشتر	۱۵
	نسبت آرای تأییدشده به کل آرای تجدیدنظرخواهی‌شده	کمتر از ۸۵	۸۵ و بیشتر	یک امتیاز به ازای هر یک درصد بیشتر	۱۵
	نسبت پرونده‌های ورود مجدد به کل پرونده‌ها	بیشتر از ۲۰	۲۰ و کمتر	یک امتیاز به ازای هر دو درصد کمتر	۱۰
	نسبت آرای تصحیحی به کل آرا	بیشتر از ۱۰	۱۰ و کمتر	یک امتیاز به ازای هر دو درصد کمتر	۵
رسیدگی در زمان متعارف	نسبت آرای صادرشده در ده روز پایانی دوره آماری به کل آرا در فصل بهره‌وری	بیشتر از ۱۰	۱۰ و کمتر	یک امتیاز به ازای هر دو درصد کمتر	۵
	نسبت پرونده‌های معوقه به کل پرونده‌های موجودی شعبه	بیشتر از ۱۰	۱۰ و کمتر	یک امتیاز به ازای هر یک درصد کمتر	۱۰
	نسبت لغو وقت رسیدگی به کل اوقات رسیدگی	بیشتر از ۵	۵ و کمتر	یک امتیاز به ازای هر یک درصد کمتر	۵
صلح و سازش و استفاده از نهادهای ارفاقی	- نسبت آرای دارای رویکرد ارفاقی (بایگانی کردن پرونده، تعلیق یا ترک تعقیب، تعویق صدور حکم، تعلیق اجرای مجازات ضمن حکم یا پس از آن و معافیت از کیفر) به کل آرا - نسبت آرای دربردارندهٔ جایگزین‌های حبس به کل آرا - نسبت آرای صلح و سازش ناشی از مساعی و پیگیری مرجع قضایی(گزارش اصلاحی، قرار موقوفی تعقیب، قرار موقوفی اجرا، استرداد دادخواست، استرداد دعوا، قرار رد دعوا و تخفیف در جرائم دارای جنبه عمومی) به کل آرا	کمتر از ۲۵	۲۵ و بیشتر	یک امتیاز به ازای هر یک درصد بیشتر	۲۵
کیفیت پرونده	نسبت پرونده‌های مختومهٔ دارای ضریب بالاتر از یک بر طبق جدول شماره ۳ به کل پرونده‌های مختومه	کمتر از ۴۰	۴۰ و بیشتر	یک امتیاز به ازای هر شش درصد بیشتر	۱۰

با وجود پیش‌بینی چنین جدولی که به کیفیت کار قضات توجه می‌نماید، در عمل تنها به شاخص «رسیدگی به پرونده‌ها» که یک شاخص کمی ترتیب اثر داده می‌شود. این ساختار ممکن است قضات را تشویق کند که پرونده‌سازی کنند و آمار واهی ارائه دهند. به این صورت که اگر در یک پرونده، تعداد زیادی شاکی وجود دارد به نفع قاضی است که به جای ایجاد یک پرونده، به تعداد شکات پرونده‌های مجزا تشکیل دهد. همچنین، کاربست چنین دستورالعملی در نظام عدالت کیفری، کیفیت رسیدگی به پرونده‌ها را کاهش می‌دهد و تأمین عدالت را دچار اختلال می‌نماید. زیرا در عمل ملاحظه می‌شود که قضات برای پر کردن آمار ماهانه، از انجام برخی از پیگیری‌ها که برای کشف حقیقت ضروری است چشم‌پوشی کرده و اقدام به صدور رأی می‌نمایند.

شاخص افزایش کارایی در نظام عدالت کیفری بر افزایش سرعت رسیدگی و پردازش تعداد بیشتری از پرونده‌های کیفری در مدت زمان معین و با صرف هزینه‌های کمتر تأکید دارد. برخی معتقدند تمرکز صرف بر افزایش کارایی، به نظام عدالت کیفری آسیب خواهد زد. بنابراین، در فرایند کیفری لازم است کارایی در کنار کیفیت و دقت مورد توجه قرار گیرد. مرحلهٔ تعقیب و تحقیقات مقدماتی در دادسرا مهم‌ترین مقطع برای کنترل متغیرهای کارایی، کیفیت و دقت به‌طور هم‌زمان است. به جای آنکه دادگاه با حجم انبوهی از پرونده‌ها و کشف حقیقت روبرو باشد، در مرحلهٔ تحقیقات مقدماتی می‌توان به کمک سازوکارهایی مانند بایگانی و جداسازی پرونده‌های واجد وصف حقوقی از کیفری، صدور قرار بایگانی و تعلیق تعقیب در پرونده‌های کم‌اهمیت و ارسال سایر پرونده‌ها به

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

شعب دادگاه، به روند افزایش کارایی همزمان با افزایش دقت و صحت در رسیدگی کمک کرد. اثربخشی این مدل منوط به افزایش قابل توجه نیروی انسانی متخصص و نظارت و ارزیابی مستمر عملکرد دادسرا است (قاسمی کهریزسنگی و فرجیها، ۱۳۹۴، ص۳۷-۳۹).

به‌تازگی با هدف افزایش کیفیت رسیدگی به پرونده‌ها شاخصی تحت عنوان نرخ گردش پرونده ارائه شده است؛ پرونده‌ای که وارد دادگستری می‌شود، ورودی خالص نامیده می‌شود. این پرونده در دادسرا، دادگاه و دادگاه تجدیدنظر مورد رسیدگی قرار می‌گیرد. به این رسیدگی‌ها ورودی ناخالص گفته می‌شود. نرخ گردش، حجم ورودی ناخالص تقسیم بر ورودی خالص است. اگر پرونده‌ای در سیستم گردش کمتری داشته باشد، مطلوب است.

در سند اطلاعات تکمیلی قانون بودجهٔ سال ۱۴۰۲ کشور، ذیل هر دستگاه اجرایی عناوین برنامه‌ها، شاخص عملکرد و ارقام درنظر گرفته شده برای انجام این برنامه‌ها مشخص شده است. در صفحه ۳۸ این سند، برای برنامهٔ اقدامات تامینی و تربیتی زندانیان، «نسبت زندانیان به صدهزار جمعیت» به عنوان شاخص عملکرد درنظر گرفته شده است. برای اثرگذاری واقعی نیاز به تقویت و تکمیل این سند است. در رابطه با عملکرد زندان می‌توان شاخص‌های ترکیبی جدول ۱۵ را مورد توجه قرار داد.

جدول ۱۵- مجموعه‌ای از شاخص‌های عملکرد در بخش زندان

بخش	نوع شاخص			
	ورودی	خروجی	نتیجه	فرایند
سازمان زندان‌ها	ورودی زندانیان	-موجودی زندانیان -موجودی زندانیان با احتساب مرخصی‌های اعطایی	میزان اعتیاد به ارتکاب جرم	-نحوه برخورد با زندانیان -امکانات زندانیان -آماده‌سازی آنها برای بازگشت

در حوزهٔ پیشگیری از وقوع جرم نیز در صفحهٔ ۳۶ سند اطلاعات تکمیلی قانون بودجهٔ سال ۱۴۰۲ کشور، میزان کاهش جرایم به عنوان شاخص عملکرد برنامهٔ پیشگیری از وقوع جرم درنظر گرفته شده است. در این حوزه به نظر می‌رسد تعداد برنامه‌های کارآمدی که به صورت علمی و دقیق در زمینهٔ پیشگیری از وقوع از جرم طراحی شده‌اند و تاثیر اجرای این برنامه‌ها در کاهش جرایم را باید ملاک تخصیص بودجه قرار داد.

نتیجه‌گیری

کمبود منابع موجود و تنوع نیازهای عدالت کیفری، لزوم تخصیص بهینهٔ منابع به این نظام را ایجاب می‌کند. تخصیص بهینه مستلزم توزیع بهینهٔ منابع میان بخش‌های نظام عدالت کیفری است. بهینه‌سازی لزوما به معنای صرفه‌جویی در همه بخش‌ها نیست بلکه به معنای درست مصرف کردن منابع است. البته بهینه‌سازی از طریق کاهش استفاده از سیاست‌های پرهزینه و کم‌بازده به صرفه‌جویی در هزینه‌ها می‌انجامد و با صرف پس‌انداز حاصل در موارد ضروری به تأمین بهتر عدالت کمک می‌کند.

به منظور توزیع بهینهٔ منابع در نظام عدالت کیفری باید نیازها و برنامه‌های بخش‌های این نظام ارزیابی و اولویت‌بندی شوند. یافته‌های سایر کشورها نشان می‌دهد که برنامه‌های پیشگیری موفق به میزان قابل ملاحظه‌ای در کاهش جرایم ارتکابی و هزینه‌های نظام عدالت کیفری تاثیر دارد. روش‌های پیشگیری هرگز نمی‌توانند جایگزین اقدامات اجرایی شوند. با این حال، اگر دولت قصد دارد که بر نرخ جرم تأثیر واقعی بگذارد لازم است تعادل بهتری میان پیشگیری و اقدامات اجرایی ایجاد شود. اما توجه به پیشگیری از جرم و اختصاص بودجهٔ بیشتر به آن باید به موازات تقویت پژوهش‌های علمی در این راستا به پیش رود. از این‌رو، پیشنهاد می‌شود براساس برنامه‌های علمی ارائه شده در حوزهٔ پیشگیری از وقوع جرم و اثربخشی آنها، بودجه به معاونت پیشگیری ج.ا.ا اختصاص یابد.

رسیدگی به جرایم در دادسرا و دادگاه و سرمایه‌گذاری در این حوزه زمانی مؤثر خواهد بود که حکم صادرشده با جدیت اجرا شود. حال آنکه اختلاف قابل توجه میان بودجهٔ برنامهٔ رسیدگی به دعاوی و جرایم و بودجهٔ سازمان زندان‌ها بیانگر آن است که اجرای

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

کیفر حبس به نحو مطلوبی صورت نمی‌پذیرد. این رویکرد با متزلزل ساختن قطعیت کیفر حبس، بازدارندگی این کیفر را کاهش داده است. بنابراین تخصیص بودجهٔ کافی به زندان –از جمله ساخت زندان‌های جدید– باید یکی از اولویت‌های نظام عدالت کیفری باشد. به عبارت دیگر، بهینه‌سازی ایجاب می‌کند که با هزینه‌کردن بودجهٔ بیشتری در بخش زندان، نقش بازدارندگی این کیفر مهم را احیا کرده تا در بلندمدت به کاهش ارتکاب جرم و هزینه‌های عدالت کیفری بینجامد. افزون بر این، به منظور سامان‌دادن به وضعیت زندان‌ها لازم است در چهارچوب یک سیاست جنایی منسجم و با هدف بازنگری در سیاست‌های پرهزینه و کم‌بازده، اصلاحاتی نسبت به مجازات‌ها اعمال شود. بخش اعظمی از فضای زندان، توسط مرتکبان جرایم مواد مخدر اشغال شده است و به‌رغم هزینه‌های گزافی که این گروه به نظام عدالت تحمیل می‌کنند، حبس آنها هیچ گونه اثر بازدارندگی ندارد و به سرعت افراد جدیدی جایگزین افراد محبوس می‌شوند. کیفر حبس تنها باید نسبت به مجرمانی که خطرناک‌ترین اعمال را در قبال جامعه انجام داده‌اند اعمال گردد و از ورود مرتکبان جرایم خرد به زندان جلوگیری شود. همچنین، لازم است قرارهای تأمین کیفری ساماندهی شود و تا جای ممکن از ورود متهمان به زندان اجتناب گردد.

در دادگستری‌ها و زندان‌ها باید مجموعه‌ای از شاخص‌های عملکرد مبتنی بر ورودی، خروجی، نتیجه و فرایند تعریف شود. سپس بر پایه ارزیابی عملکرد هر بخش به موجب شاخص‌های ترکیبی، بودجهٔ بهینه تخصیص یابد. توجه صرف به کارایی و افزایش سرعت رسیدگی سبب می‌شود که کیفیت و دقت کاهش یابد. نتیجهٔ این امر، افزایش گردش پرونده دردادگستری و به دنبال آن افزایش هزینه‌های عدالت کیفری خواهد بود. در حوزهٔ دادگستری‌ها، دستورالعمل سنجش بهره‌وری پیش‌بینی شده است. در این دستورالعمل شاخص‌های عملکرد متعددی پیش‌بینی شده و برای ارزیابی عملکرد قضات دادسرا و دادگاه‌ها افزون بر معیارهای کمی، معیارهای کیفی نیز مورد توجه قرار گرفته است. با این همه، تنها شاخصِ تعداد پرونده‌های مختومه ملاک عمل قرار می‌گیرد. این امر، تحقق عدالت کیفری را با چالش مواجه می‌سازد. زیرا هر شاخص عملکردی تنها یک یا چند جنبه محدود از عملکرد را نشان می‌دهد. استفاده از چند شاخص معدود و تک‌بعدی می‌تواند موجب انحراف در رفتار سازمانی شود.

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

References

[1] Aghaei Togh, M.; Motahharpoor, M.; Rafiei, M.R.; Markaz Malmir, A.; Mosavizadeh, Sh.; Attar, S.; Setayesh, H.; Jafari, S.; Faryadi, M. (2016). *Judicial Investigation* 2. Tehran: Judiciary Press and Publishing Center. (In Persian).

[2] Ahmadi, A.M. (2003). *Principle of Budgeting*. Hamedan: Noore Elm. (In Persian).

[3] Ashoori, M.; Sabooripour, M. (2015). A Comparison Between the Effect of Severity and Certainty of Imprisonment on its deterrent function. *Criminal law and criminology studies*, 2 (2 & 3), 1-17. (In Persian).

[4] Beccaria, C. (2001). *On Crimes and Punishments*. Translated into Persian by Mohammad Ali Ardebili. Tehran: Mizan publication. (In Persian).

[5] Bowles, R.; Faure, M.; Garoupa, N. (2008). The Scope of Criminal Sanctions: An Economic View and Policy Implications. *law and society*, 35 (3), 389-416.

[6] Chambers, M.; Ullmann, B.; Waller, I. (2009). *Less Crime, Lower Costs: Implementing effective early crime reduction programmes in England & Wales.* policyexchange.

[7] Contini, F.; Mohr, R. (2007). Reconciling independence and accountability in judicial systems. *law review*, 3 (2), 26-43. https://ro.uow.edu.au/lawpapers/46.

[8] Cooter, R.; Ulen, TH. (2010). *Law and Economics*. Translated into Persian by Yadollah Dadgar & Hamedeh Akhavan. Tehran: Tarbiat Modares University Press. (In Persian).

[9] Cost of Justice in The American Criminal System Criminology Essay. (2018). Uk, https: www.ukessay.com.

[10] Dadgar, Y. (2017). *Principles of Economic Analysis: Micro and Macro.* Tehran: Amareh Press. (In Persian).

[11] Essex, A. (2021). Reducing Admissions to Jail and Prisons. National conference of state legislatures (NCSL).

[12] European judicial systems CEPEJ Evaluation Report. (2022). Evaluation cycle. Part 1: tables, graphs and analyses, Council of Europe.

[13] Ezzati, M. (2009). The role of performance budgeting in the accountability of the education system. *1st International Performance Based Budgeting Conference*. Tehran: Industrial Research & Training Center of Iran. (In Persian).

[14] Friedman, D. (2010). Rational Criminals and Profit Maximizing Police: The economic analysis of law and law enforcement. *Cambridge University press*, 43-58.

[15] Gannon, M.; Mihorean, K.; Beattie, K.; Taylor-Butts, A; Kong, R. (2005). Criminal Justice Indicators. *Statistics Canada.* Canadian Centre for Justice Statistics.

[16] Ghasemi Kahrizsangi, R.; Farajiha, M. (2015). The Challenge of Justice and Efficiency in the Discourse of the Criminal Managerialism with Emphasis on the Law of Iran. *Criminal Law Doctrines*, 12 (9), 29-54. (In Persian).

[17] Hassanabadi, M.; Najjar Sarraf, A. (2010). *A Total Model for Performance Based Budgeting Diamond Model*. Tehran: Industrial Research & Training Center of Iran. (In Persian).

[18] Hosseini, H.; Khabbazi khaddar, T.; Rezaei Moghaddam, N.; Safari, S. (2018). A Cost Analysis of the Judicial System in Death Penalty in Drug Offences (To look to paragraph 6 of Article 8 Law Amending the Law on Narcotics). *Monetary & Financial Economics*, (16), 135- 166. (In Persian).

[19] Hosseini, H.; soltani, M.; safari, S. (2019). Non-alignment of Iran's criminal and legislative criminal justice policy in the field of drug crimes. *The Judiciary's Law Journal,* 83 (106), 169-193. (In Persian).

Judiciary Statistics and Information Technology Center. (2022). *General Yearbook of the Judiciary in 2021*. (In Persian).

Archive of SID.ir

Archive of SID.ir

[20] Judiciary Statistics and Information Technology Center. (2023). *General Yearbook of the Judiciary in 2022*. (In Persian).
[21] Latov, L. (2000), An Economic Theory of Crime and Punishment. *Problems of Economic Transition*, 43 (4), 6-23.

[22] Leachman, M., Chettiar, I., Geare, B. (2012). Improving Budget Analysis of State Criminal Justice Reforms: A Strategy for Better Outcomes and Saving Money. Center on Budget and Policy Priorities, American Civil Liberties Union.

[23] Ministry of Justice. National Audit Office. (2022). Departmental Overview 2020-21.

[24] Ministry of Justice. National Audit Office. (2023). Departmental Overview 2021-22.

[25] Ministry of Justice. National Audit Office. (2024). Departmental Overview 2022-23.

[26] Najafi Tavana, A. (2007). Conflicts and Obstacles in Iran's Criminal Policy. Comparative legal researches of Iran and the world, (1), 223-278. (In Persian).

[27] Parvin, F. (2003). Objectives and duties of the judiciary in the constitution. *Islamic social studies*, (3 & 4), 112-129. (In Persian).

[28] Posner, R. (1985). An Economic Theory of the Criminal Law. *Columbia Law Review*, 85 (6), 1193-1231.

[29] Research institute of private law. (2014). *Reviewing the Experiences of Certain Countries in Judicial Reforms*. Tehran: Judiciary Press and Publishing Center. (In Persian).

[30] Roman, J. (2013). Cost-Benefit Analysis of Criminal Justice Reforms. *NIJ Journal*, (272), 31-38.

[31] Schiavo-Campo, S., Tommasi, D. (2010). *Managing Government Expenditure*. Translated into Persian by Mohammad Ghasemi & Behzad Lameei. Tehran: Majlis Research Center. (In Persian).
[32] Sie, J. (2022). How 4 States Cut Their Criminal Justice Budgets Without Sacrificing Safety. National conference of state legislatures.

[33] U.S. Department of Justice. (2016). Fy 2017 Budget Summary.

[34] Webber, D. Good Budgeting, Better Justice: Modern Budget Practices for the Judicial Sector. *Law and Development Working Paper Series*, 3, the World Bank, USA.

[35] Wittrup, j. (2010). Budgeting in the era of judicial independence. *International Journal for Court Administration*.

Archive of SID.ir